Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 101 (20. 968) 1991 йил 29 май, чоршанба ● Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ● Баҳоси 8 тийин.

Фармон ва ижро

ҲАРАКАТДА БАРАКАТ

Аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш — Ўзбекистон ССР Президенти фармонларининг асосий туб мақсади. Жойларда партия комитетлари, халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларининг ижроия комитетлари, корхона, хўжалик, муассаса, идораларининг мутасадди ходимлари бу борада қандай фаолият кўрсатмоқдалар. Улар мавжуд имкониятлардан қай даражада фойдаланаётирлар, ўзлари яшаётган ҳудуд аҳолисининг кўнглини топиш, дардига дармон бўлиш, турмуш шароитини яхшилаш, даструхонини бут, дилини обод қилиш, ўксимаслиги, тушкунликка тушмаслиги, умид шаъмининг ўчмаслиги, ўтказган, кечаётган умридан зада бўлмаслиги, иқтисодиётимиз самарадорлигини ошириш юзасидан кўрилаётган тадбирлар мевасидан баҳрамандлиги шукронасини ҳис этиб яшаши борасида қандай янгиликлар қилмоқдалар, нималарга эришмоқдалар, режалари, бошқаларга намуна бўладиган арзигулик ишлари ҳаётда, амалда қай даражада самарали бўлмоқда. «ҲАРАКАТДА БАРАКАТ» янги рукни остида чоп этиладиган материалларда, шу борада фикр юритишни ният қилдик.

ХАЙРЛИ ИШЛАР

Олтиариқ район матлубот жамияти 1990 йилда ўз соҳаларида меҳнат қилаётган Улуғ Ватан уруши қатнашчиларининг ҳар бирига юз сўмдан беш минг сўм нафақа қўшиб берди. Илгари ишлаб ҳозир кексалик гаштини суриб юрган фахрийлар ҳам эътиборда. Уларга ҳам 34 минг сўмдан ортиқ маблағ ажратилди.

— Ходимларимизга, уларнинг фарзандларига, оилаларига ҳар қанча ёрдам қўлини чўзсак арзийди, — дейди район матлубот жамиятининг раиси К. Иброҳимов. — Ҳозир янги имкониятларни қидиряпмиз.

Бир ярим ёшгача бўлган ўғил-қизларини парвариш қилиб, дам олаётган оналарга салкам 40 минг сўм, ойига давлат бераётган ёрдамга қўшимча 35 сўмдан маблағ берилди. Ҳудуддаги 1-мактабнинг биринчи-бешинчи синф ўқувчиларининг бепул овқатланишлари учун 10 ярим минг сўм ўтказилган.

Гапнинг очиғи, қидирса янгилик ҳам, имконият ҳам топилаверар экан. Ходимларимизга беадад ташаккур, Президентимиз фармонларини бажаришда борларини аямаётирлар.

Районда марафон ўтказилганда меҳр-шафқат кўрсатишга 16 минг сўм ёрдам беришди. Меҳнатнинг роҳати ҳам бўлсин, деб етти минг сўм сарфланиб Ленинград шаҳрига сайр-томоша уюштирилди. Раҳбарлари К. Иброҳимов «Саховат» меҳр-шафқат жамиятини тузишни таклиф этганда жамоанинг уни қўллаб-қувватлагани ҳам таҳсинга лойиқ. «Саховат» ҳамёнига тушган маблағ кўп болали оилаларга, нафақа олувчи ёлғиз кишиларга, бахтсиз ҳодиса юз берган оилаларга ва бошқа ёрдамга муҳтож одамларга берилмоқда. Ҳимматни қарангки, Исмоиловлар оиласида етим қолган икки болани оталиққа олиб, уларга ўқишни тамомлаб, бирон касбни эгаллаб, маош оладиган бўлгунча ойига ҳар бирига 60 сўмдан ёрдам ажратишган.

Вилоятнинг бошқа қатор ташкилотларида ҳам муҳтож ишчи-хизматчилар, фахрийлар кам даромадли оилаларга имконияти борича қулайликлар яратиш чора-тадбирлари кўрилмоқда. Ўртоқ Н. Отабоев бошлиқ бўлган Фарғона вилоят газ бошқармасининг бу борадаги ибратли ишларидан қуйидаги мисолга бир назар ташланг. Бошқарма ишчи ва хизматчиларининг ҳар бирига давлат йўли билан берилаётган 60 сўмга қўшимча устига яна 45 сўмдан компенсация белгилаган. Овқатланиш қимматини пасайтиришга 20 сўмдан пул ажратилган. Болаларга тегишли ашёлар нархи ошганлигини ҳисобга олиб, серфарзанд оилаларга мадад бериш учун қўшимча маблағ топилган. Шахсий уй-жой қурувчиларга 40 минг сўм, чорва сотиб олиш учун 18 минг сўм қарз берилган. Қарз олган оилалардан ундириладиган 400 сўмдан кечиб юборилган. Фахрийларга, нафақа олувчиларга, Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига 1 минг 600 сўм моддий ёрдам қилинган.

«Ферганатранс» ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳам саховатли ишлар кўп. Бирлашмада 29 та умумий овқатланиш корхонаси меҳнат аҳлига нархи арзонлаштирилган таомлар тайёрлаб, хизмат кўрсатмоқда. 12 та корхонада дам олиш, 8 тасида чарчоқни чиқариш хонаси бор, 10 корхонада иссиқхонали ҳаммом ишлаб турибди. Бадантарбия ўчоқларида фойдали машғулотлар сурункали олиб борилади. 3120 бола ҳордиқ чиқарадиган лагерлар ҳар йили хизматда. Қишлоқ хўжалигининг қатор соҳаларини қамраб олган ёрдамчи хўжалик ҳам бор. 1990 йилда 9,7 тонна гўшт, 13 тонна мева, бир тоннага яқин асал ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари олинган. Бу ерда уй-жой қурилишига, ишчи-хизматчиларнинг маошини, нафақаларни оширишга алоҳида эътибор берилади. Тошлоқдаги 75-автокорхонада 1990 йилда ишламайдиган нафақа олувчиларга қўшимча 100 сўмгача берилган.

● Қаловини топса қор ҳам ёнади, деганларидек, ҳар қандай шароитда ишни кўзини билиб, тадбиркорлик билан ҳаракат қилиш самара бериши юқоридаги мисоллардан яққол кўриниб турибти.

Ўзбекистон ССР Президентининг Фармонларини амалга ошириш йўлида қилинаётган ишлар, тажрибалар ҳақида муштарийлар, мутахассислар, истаган ҳар бир фуқаро «Совет Ўзбекистони» рўзномасига ёзиб юборади, деб умид қиламиз.

«ҲАРАКАТДА БАРАКАТ» рукнида қатнашишга марҳамат!

Жумҳуриятимизнинг барча жойларида пилла қурти боқиш авж палласига чиқди. Самарқанд ноҳиясидаги «Ленин байроғи» жамоа хўжалиги пиллакорлари ҳам мавсумни уюшқоқлик билан давом эттиришмоқда. Анварой Оқилова илғор пиллачилик звеноси бошлиғи. У қуртларни яхши парваришлаб, ҳар қутисидан 100 килограммдан пилла олиш нияти билан меҳнат қилаётир.

СУРАТДА: Анварой Оқилова.

Ғ. АЛИЕВ олган сурат.

ТАДБИРКОРЛАР ТАБИИЙ ОФАТ ОҚИБАТЛАРИНИ ҚАНДАЙ ТУГАТИШЯПТИ?

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримовнинг «Аҳолига ёрдам кўрсатиш ва табиий офат оқибатларини тугатиш тадбирлари тўғрисида»ги Фармонида қайд этиб ўтилганидек, Ўзбекистоннинг меҳнаткаш халқига хос бўлган юксак интизомни, одамлар жипслиги ва ўзаро ёрдамини, ҳар бир кишига, раҳм шафқат ва меҳр-мурувватни кучайтириш бугунги кунда ҳар қачонгидан кўра кўпроқ талаб этилади!

Рўзномамизда бугундан бошлаб тадбиркорлар табиий офат оқибатларини қандай тугатишаётгани тўғрисидаги ишларни ёритиб борамиз. Бунда тадбиркор жамоа хўжаликлари, омилкор деҳқонлар, етакчи мутахассис ва олимларнинг ҳозирги шароитда қандай қилиб деҳқончилик, чорвачилик ва бошқа соҳаларда иқтисодиётимизни барқарорлаштириш учун амалий чора-тадбирлар кўришаётгани, бу борадаги тажрибалар қамраб олинади.

ДЕҲҚОНЧИЛИК САНОАТИ БЎЛИМИ.

САФАРБАРЛИК

Май ойининг кейинги кунларида табиий офат Қашқадарё вилояти шаҳар ва қишлоқларига ҳам анчагина зарар етказди. 18 ва 20 май кунларида дўл аралаш ёмғир ёққанлиги деҳқонларни саросимага солди. 23 майда Каспийдан эсган циклонлар кучли ёмғирни дўлга айлантирди. Натижада вилоят хўжаликларига жиддий зарар етди. Уй-жойлар, хўжалик бинолари, мактаб, касалхона, болалар боғчалари, чорвачилик бинолари, кўприклар, автомобиль йўллари ва қатор бошқа иншоотлар шикастланди.

Дастлабки маълумотларга қараганда, 20 минг гектардан зиёд дон экинлари, 25 минг гектар ғўза, тўрт минг гектар сабзавот ва картошка, олти минг гектардан кўпроқ боғ, узумзорларни сел ювиб кетди.

Шу кеча-кундузда вилоят ижроия комитети раиси ўринбосари Ф. Омонов раислигида табиий офат оқибатларини тугатиш комиссияси ишлаб турибди. Жойларга мутахассислар бориб, аҳволни ўнглаш юзасидан деҳқонларга тегишли ёрдам бермоқдалар. Шикастланган иморатлар тикланмоқда, аҳолига зарур қурилиш материаллари етказиб берилмоқда.

Табиий офатдан, айниқса, Шаҳрисабз, Яккабоғ, Китоб, Деҳқонобод районларининг колхоз ва совхозлари жиддий зарар кўрдилар, Каттагина майдондаги экинларни сув ювиб кетди.

—Шу кеча-кундузда зарарни қоплаш чораларини излаяпмиз, — дейди вилоят ижроия комитети қишлоқ хўжалиги бўлимининг мудири Мардон Эшонқулов. — Бунинг учун зарарланган майдонларга сабзавот ва хашаки экинларни зудлик билан экяпмиз. Барча техника ва ишчи кучлари дала ишларига сафарбар этилган. Айниқса, офатдан қаттиқ зарар кўрган Яккабоғ районидаги «Марксизм», «Шарқ юлдузи» колхозлари, Шаҳрисабз районидаги Ленин номли, Энгельс номли колхозларда, «Ўзкомпартия» совхозида катта ишлар амалга оширилмоқда. Аммо, жойларда минерал ўғитлар, ёқилғи-мойлаш материалларидан танқислик сезилмоқда. Республика Қишлоқ хўжалиги вазирлиги бу соҳада ёрдамини аямаса аҳволни зудлик билан ўнглаб олиш мумкин. Одамларнинг кайфияти яхши. Жумҳуриятимиз Президенти Фармонига биноан зарар кўрган ҳар бир оилага маҳаллий бюджет ҳисобидан уч юз сўмдан ёрдам пули берилмоқда.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

АҲВОЛ ЎНГЛАНМОҚДА

Қўнғирот райони нainки, жумҳуриятимиздаги, балки бутун жаҳондаги пахта етиштириладиган районларнинг энг шимолида жойлашган. Бу ерда баҳор кечикиб, чигит ҳам бироз кечроқ экилганди. Шунга қарамай, уруғ қийғос ундириб олинганди. Лекин май ойининг иккинчи ярмида юз берган табиий офат натижасида барча , майдонлардаги ниҳоллар яксон бўлди.

Шу райондаги «Партия XXIV съезди» давлат хўжалигининг анчагина майдондаги экинлари нобуд бўлди. 3315 гектар ердаги ғўза ниҳолларининг деярли ҳаммаси сувга ғарқ бўлди. Фақат 10 гектар ердаги қовун, 7 гектардаги оқ жўхори, 15 гектар ердаги буғдойгина омон қолди.

Пахтачиликка ихтисослашган «Қўнғирот», чорвачиликка ихтисослашган Ильич номли давлат хўжаликларининг кўрган зарари бундан ҳам катта. «Равшан», Чапаев номли шоличилик давлат хўжаликларидаги сабзавоту қовун-тарвузларни сув ювиб кетди.

Шундай оғир шароитда қишлоқ меҳнаткашлари тушкунликка тушмадилар. Сел, ёмғир сувларини каналларга, коллекторларга, ариқларга қочиришда қишлоқ меҳнаткашларига зиёлилару ишчилар ёрдамлашмоқдалар. Улар насослар, челаклар ёрдамида экин майдонларидаги сувларни қочиришмоқда. Бу ишда райондаги механизациялаштирилган кўчма колонна, 11-кўчма механизациялаштирилган колонна, «Каракалпакводстрой» тресги ва унинг бўлинмалари хўжаликларга яқиндан ёрдам кўрсатишмоқда.

Деҳқонлар эса фан-техника тараққиёти ютуқларига, ўзларининг бой тажрибаларига суяниб меҳнат қилишаётир. Эндиликда чигитни қайта экиш ҳақида гап бўлиши мумкин эмас. Чунки, шимолий зонада ҳозир экилган чигит қачон ғўза бўлади-ю, қачон ҳосилга киради. Бунинг устига ҳарорат ҳам етарли бўлмаса. Шу сабабли омон қолган ҳар бир туп ғўзани асраб қолишга қарор қилинди. Бўш қолган майдонларга эса эртапишар сабзавот, полиз экинлари экиш тадбирлари кўрилмоқда.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раисининг қарори

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгашининг бешинчи сессияси 1991 йил 12 июнь куни Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

* * *

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бешинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалалар киритиш мўлжалланмоқда:

1. Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг иш тартиби лойиҳаси тўғрисида.
2. «Суверен давлатлар Иттифоқи тўғрисида»ги шартноманинг лойиҳаси ҳақида.
3. «Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси билан Қирғизистон Республикаси ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида»ги шартномани ратификация қилиш ҳақида.
4. «Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси билан Туркманистон Совет Социалистик Республикаси ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида»ги шартномани ратификация қилиш ҳақида.
5. «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида.
6. «Ўзбекистон ССРда виждон эркинлиги тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.
7. «Ўзбекистон ССРда ташқи иқтисодий фаолият тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.
8. «Ўзбекистон ССРда чет эл инвестициялари тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.
9. «Ўзбекистон ССРда кооперация тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.
10. «Йўл ҳаракати қоидаларини бузганлик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида.
11. «Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши мандат комиссияси ва комитетлари тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.
12. Ўзбекистон ССР Президентининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Буюк ипак йўли—мулоқот йўли

КЎҲНА МАНЗИЛЛАР НИДОСИ

● Бундан бир неча йил муқаддам Япония, АҚШ, Англия, Франция, Совет Иттифоқи ва бошқа қатор мамлакатларининг хайриҳоҳлиги ҳамда ЮНЕСКО йўли билан Буюк ипак йўли программаси лойиҳаси ишлаб чиқилган эди.

Ўша лойиҳага биноан кейинги пайтларда бир қатор амалий тадбирлар амалга оширилмоқда.

Маълумки, Буюк ипак йўли номи билан аталаётган ва бундан ўнлаб асрлар муқаддам мавжуд бўлган катта карвон йўли Осиё ва Европа халқларини турмушнинг турли соҳалари бўйича бирлаштирувчи нажот кўприги бўлиб хизмат қилган эди. Эндиликда бу йўлда бўлган барча алоқаларни, бунёд этилган маданий обидаларни ўрганиш ва уларни қайта таъмирлаш, шунингдек, турли халқларнинг маданияти, санъати, миллий урф-одатларини ўрганиш бўйича талай ишлар амалга оширилмоқда.

Бу программага асосан ташкил этилган халқаро экспедиция қатнашчилари белгиланган катта сафарни шу йил 19 апрелда Ашхобод шаҳрида бошлашган эди. Юздан ортиқ олимлар ва мутахассислар тушган машиналар карвони Мари, Чоржўй, Тошҳовуз, Нукус, Урганч, Хива, Бухоро, Қарши, Термиз, Кўлоб, Душанбе, Самарқанд, Хўжанд, Фарғона, Ўш, Андижон ва Наманган шаҳарлари бўйлаб Тошкентга келдилар. Экспедиция жумҳурият пойтахтида бир неча кун давомида қизғин иш олиб борди. Улар шаҳарнинг тарихий ёдгорликлари, археологик қазилмалари, пойтахт вилоятидаги Оққўрғон қазилмалари ва Чорвоқ денгизини бориб кўрдилар. Зиёрат натижалари асосида ҳар куни илмий анжуманлар бўлиб турди. Экспедиция сафарини яна давом эттириб Қозоғистон ва Қирғизистонга боради. 13—18 июнь кунлари Олмаота шаҳрида Буюк ипак йўлининг тарихий, замонавий ва халқаро аҳамиятига бағишланган илмий анжуманлар бўлиб ўтади.

Мухбиримиз экспедиция қатнашчилари билан суҳбатлашиб, уларнинг фикрларини ёзиб олди.

Шермуҳаммад ХОВАР, Афғонистон халқ таълими вазирлиги тарих фанлари бошқармаси ходими:

—Мен бу сафарга ЮНЕСКОнинг Афғонистон миллий қўмитаси масъул ходими Ғуломғавс Содиқий билан бирга келдим. Биз сафаримиз чоғида жуда кўп диққатга сазовор нарсаларни кўрдик. Чиндан ҳам қадимда бу Ипак йўли тинчлик ва тараққиёт йўли бўлган эди. Навбатда амалга оширилиши лозим бўлган талай вазифалар бор. Афғонистон ва Ўзбекистон ўртасида иқтисодий ва маданий алоқаларни кенг тараққий эттиришда шу катта карвон йўлининг тажрибаси жуда қўл келади.

Экспедиция менга яхшигина қувончли воқеани бахш этди. Менинг 74 ёшли Ханифа исмли волидаи меҳрибоним бор. У киши асли Ўзбекистондан! Қўқон шаҳрида яшаган. Мен у кишининг илтижосига биноан Қўқон шаҳрида бўлганимда онам яшаган уйни бориб топдим. Ўша эски ҳовлида Кимёхон деган аёл бизни қарши олди. Мен онамнинг киндик қони тўкилган азиз юртнинг рамзи сифатида ана шу ҳовлида ўсиб турган райҳонлардан эсдалик сифатида узиб олдим ва уни онамга албатта етказаман.

Нодир ДАВЛАТ, Истамбул шаҳридаги Мармара дорилфунунининг профессори:

—Мен бу олий ўқув юртида Ўрта Осиё халқларининг тарихи ва маданияти ҳақида дарс бераман. Кўп йиллардан буён бу кўҳна масканлар ҳақида ҳикоя қилувчи адабиётларга қизиқиб келаман. Бизнинг Туркияда ўзбек халқининг мутафаккир шоири Алишер Навоийнинг номини яхши билишади. Бир қатор адабиётшунос олимлар у ҳақда кўпдан-кўп рисолалар битишган. Ипак йўли тарихини ўрганар эканмиз, бундай улуғ зотларнинг ижодига чексиз муҳаббат билан мурожаат қилмасдан иложимиз йўқ. Ипак йўлида жойлашган туркий халқларнинг ҳозирги пайтда яқиндан дўстона алоқа қилишида қатор муаммолар бор. Улар адабиётларнинг етишмаслиги ва айни пайтда алифболаримизнинг турлича тузилганлигидадир.

ХУМОЮН, Эрондаги Қазвин санъат тарихи институтининг профессори:

— Буюк ипак йўли экпедицияси сафарида мен ажойиб ўзбек олими, филология фанлари доктори Малик Муродов билан танишиб қолдим. У кишининг кўҳна тарих саҳифаларини ўрганиш борасида амалга ошираётган ишлари ва ҳозирги пайтда олдимизга қўяётган долзарб масалалари диққатга сазовор. Мен сафар чоғида Хива, Урганч, Бухоро ва Самарқанд шаҳарларида ўтказилган анжуманларда фаол қатнашиб, илмий маърузалар қилдим. Биз Ипак йўлининг ўтмишда мавжуд бўлган қатор карвонсаройларини ҳар томонлама ўрганишимиз лозим. Ҳозирги пайтда бундай карвонсаройлар қайта тикланса, турли мамлакатларнинг иқтисодиёти учун ҳам савобли ишлар қилинган бўлур эди.

Оққўрғон районида Буюк ипак йўли экспедицияси аъзоларини кутиб олишмоқда.

В. ТЎРАЕВ олган сурат.

● Бир сўз билан айтганда Буюк ипак йўли — мулоқотлар йўли экспедицияси ўзининг вазифасини муваффақиятли бажармоқда. У келгусида Осиё ва Европа халқларининг маданиятига муносиб хизмат қилади.

Абдулла ПЎЛАТОВ.

СССР Президентининг Қозоғистонда бўлиши

КЎКЧАТОВ (Қозоғистон ССР), 28 май. (ҚозТАГ — ТАСС махсус мухбирлари). Бугун бу ерга СССР Президенти, КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби М. С. Горбачев келди.

Аэропортда уни Қозоғистон ССР Президенти, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Н. А. Назарбоев, Қозоғистон ССР Олий Кенгашининг Раиси Е. М. Асанбоев, Қозоғистон ССР Бош вазири У. К. Караманов, халқ депутатлари Кўкчатов вилоят Советининг раиси, Қозоғистон Компартияси вилоят комитетининг биринчи котиби Ч. М. Абутолипов, республика, вилоят ва шаҳарнинг бошқа раҳбарлари кутиб олдилар.

Миллий либослардаги қизлар М. С. Горбачевга анъанага кўра нон-туз тутдилар.

СССР Президенти билан бирга СССР Бош вазирининг биринчи ўринбосари В. Х. Догужиев ҳамда СССР қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат вазири В. И. Черноиванов келдилар.

М. С. Горбачев билан унинг ҳамроҳлари аэропортдан шаҳар ва вилоят бўйлаб сафарга жўнаб кетдилар.

Кўкчатовнинг марказий майдонида М. С. Горбачев В. И. Ленин ҳайкали пойига гуллар қўйди.

Шаҳар аҳолиси СССР Президентини самимий кутлади.

• Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

СССРда ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИГИ ИДОРАЛАРИ ҲАҚИДА

I БУЛИМ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **Давлат хавфсизлиги идораларининг вазифалари**

Давлат хавфсизлиги идоралари ўз ҳуқуқлари доирасида ССР Иттифоқи ва жумҳуриятлар давлат хавфсизлигини таъминлайди ҳамда шу мақсадда хорижий давлатлар ва чет эл ташкилотлари махсус хизмат маҳкамаларининг ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларга қарши разведка-қўпорувчилик фаолиятига қарши курашади. ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларнинг конституциявий тузумини қонунга хилоф тажовузлардан асрайди, давлатнинг мустақиллиги ва ҳудудий яхлитлигини, унинг иқтисодий, илмий-техникавий ва мудофаа салоҳиятини ҳимоя қилади.

2-модда. **Давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятининг асосий йўналишлари**

Давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятининг асосий йўналишлари қуйидагича:

1) ССР Иттифоқи билан жумҳуриятлар давлат хавфсизлигини таъминлаш мақсадидаги разведка ишлари,

2) ССР Иттифоқи билан жумҳуриятларни хорижий давлатлар ва чет эл ташкилотлари махсус хизмат маҳкамаларининг разведка-қўпорувчилик фаолиятидан ҳимоя қилишга доир контрразведка ишлари;

3) ССР Иттифоқи билан жумҳуриятлар давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий идораларини, бошқа давлат идораларини давлат хавфсизлиги, ижтимоий-иқтисодий, мудофаа қурилиши ва фан-техника тараққиёти, ташқи сиёсий ва ташқи иқтисодий фаолият вазифаларини ҳал этиш учун зарур ахборот билан таъминлаш;

4) қонунда текшириш давлат хавфсизлиги идораларига берилган жиноятларнинг олдини олиш, уларни очиш ва пайини қирқиш; давлат хавфсизлиги манфаатларига дахл қиладиган террорчилик ва уюшган жиноятчиликка қарши кураш;

5) СССР давлат сирлари сақланишини таъминлаш, алоқа махсус турлари ва шифр ишлари хавфсизлигини ташкил этиш ва таъминлаш;

6) СССР Давлат чегарасини ва иқтисодий зонасини қўриқлаш; СССР қитъа шельфини қўриқлашга доир тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда қатнашиш;

7) мамлакат ва СССР Қуролли Кучларини бошқариш пунктлари уруш вақтида ишлашга тайёр туришини ва ишлашини таъминлаш;

8) вазирликлар, давлат комитетлари, идоралар, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга давлат хавфсизлигини таъминлашда, шунингдек, ўз ҳуқуқи доирасида мазкур соҳада улар фаолиятини мувофиқлаштириш ва бу фаолият устидан назорат қилишни таъминлашда методик ва ташкилий-техникавий ёрдам кўрсатиш.

3-модда. **Давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятининг асосий қоидалари**

Давлат хавфсизлиги идораларининг фаолияти қонунийлик, барчанинг қонун олдидаги тенглиги, шахсни, унинг ҳуқуқлари ва эркинлигини, инсонпарварлик ва байналмилалликни ҳурмат қилиш қоидалари асосида қурилади.

4-модда. **Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя этиш кафолати**

Давлат хавфсизлиги идоралари ўз фаолиятини фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинлигига қатъий риоя этган ҳолда амалга оширади. ССР Иттифоқи ва жумҳуриятлар қонунларида кўзда тутилган ҳоллардагина давлат хавфсизлигини таъминлаш манфаатларини кўзлаб фуқароларнинг ўз ҳуқуқлари ва эркинликларидан фойдаланиши чеклаб қўйилиши мумкин.

Давлат хавфсизлиги идоралари фуқаро талабига кўра, унинг ҳуқуқлари ва эркинликлари чекланганлиги муносабати билан тушунтириш беришга мажбурдир. Фуқаронинг талабига кўра бундай тушунтириш ёзма шаклда берилади.

Давлат хавфсизлиги идоралари фуқаролар яширин асосда уларга ёрдам бергани тўғрисидаги маълумотлар ошкор этилишидан ҳимоя қилишни таъминлайдилар.

Давлат хавфсизлиги идоралари ва ходимларининг хатти-ҳаракатлари устидан давлат бошқаруви идораларининг ва мансабдор шахсларнинг фуқаролар ҳуқуқларини камситадиган қонунга хилоф хатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш тартиби тўғрисидаги Қонунга мувофиқ Давлат хавфсизлиги комитетининг юқори идораларига ва судга шикоят қилиш мумкин.

Давлат хавфсизлиги идораларининг ходимлари хизмат вазифасини бажариш чоғида фуқаролар ҳуқуқлари ҳамда эркинлигини бузган тақдирда давлат хавфсизлигининг тегишли идораси шу ҳуқуқ ва эркинликларни тиклаш, етказилган зарарни қоплаш ва айбдорларни жавобгарликка тортиш чораларини кўриши шарт.

5-модда. **Давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятида ошкоралик**

Давлат хавфсизлиги идоралари давлат хавфсизлигини таъминлаш масалалари юзасидан давлат идоралари, меҳнат жамоалари, жамоат ташкилотлари ва оммавий ахборот воситаларига ахборот беради.

Қонунга мувофиқ давлат, хизмат ва тижорат сири бўлган маълумотлар ошкор қилинмаслиги керак. Шунингдек, бу давлат хавфсизлиги идоралари фаолияти жараёнида уларга маълум бўлган фуқароларнинг шахсий ҳаёти, ор-номуси ва обрў-эътиборига дахлдор маълумотлар ҳам ошкор қилинмаслиги керак, Қонунда кўзда тутилгани ҳоллар бундан мустаснодир.

6-модда. **Давлат хавфсизлигини таъминлашда давлат идоралари, жамоат бирлашмалари, меҳнат жамоалари ва фуқаролар иштироки**

Давлат хавфсизлиги идоралари ўз зиммаларига юклатилган вазифаларни давлат идоралари, жамоат бирлашмалари ва меҳнат жамоалари билан ҳамкорликда бажарадилар.

Давлат идоралари ва уларнинг мансабдор шахслари давлат хавфсизлиги идораларига давлат хавфсизлигини таъминлашда кўмаклашишга мажбурдирлар.

СССР фуқаролари давлат хавфсизлигини таъминлашга кўмаклашадилар.

7-модда. **Давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятининг ҳуқуқий асоси**

СССР Конституцияси, жумҳуриятларнинг конституциялари, мазкур Қонун ва ССР Иттифоқи билан жумҳуриятларнинг бошқа Қонун ҳужжатлари, СССР Президентининг ҳужжатлари, СССР Вазирлар Маҳкамаси ва жумҳуриятлар ҳукуматларининг қарорлари, фармойишлари, шунингдек, ана шу қарорлар ва фармойишларга мувофиқ СССР Давлат хавфсизлиги комитети билан жумҳуриятлар давлат хавфсизлик идораларининг чиқарадиган ҳужжатлари давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятининг ҳуқуқий асосини ташкил этади.

II БУЛИМ. СССРДА ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИГИ ИДОРАЛАРИ

8-модда. **СССРда давлат хавфсизлиги идоралари тизими**

СССР Давлат хавфсизлиги комитети, жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идоралари ва уларга тобе идоралар мамлакат давлат хавфсизлиги идораларининг ягона тизимини ташкил этади.

9-модда. **СССР Давлат хавфсизлиги комитети**

СССР Давлат хавфсизлиги комитети — СССР давлат бошқарувининг Иттифоқ-жумҳурият марказий идораси бўлиб, ўз ҳуқуқлари доирасида давлат хавфсизлиги соҳасига раҳбарлик қилади, давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятининг асосий йўналишлари бўйича бевосита иш олиб боради ва СССР давлат хавфсизлигини таъминлаш учун жавобгардир.

СССР Давлат хавфсизлиги комитети жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идораларининг СССР Давлат хавфсизлиги комитети ихтиёрига берилган ва уларнинг ҳар иккиси ихтиёрида бўлган масалаларни ҳал этиш ишларини йўналтириб туради, мувофиқлаштиради ва назорат қилади; мазкур масалалар юзасидан давлат хавфсизлиги идоралари тизимида бажарилиши шарт бўлган буйруқлар, йўриқномалар чиқаради ҳамда кўрсатмалар беради.

СССР Давлат хавфсизлиги комитетига; чегара қўшинлари, ҳукумат алоқа қўшинлари, ССР Иттифоқи Қонуни ҳамда ушбу Қонунга мувофиқ тузиладиган ва фойдаланиладиган инженерлик-қурилиш қўшинлари ва қўшинларнинг махсус қисмлари (СССР Давлат хавфсизлик комитетининг қўшинлари); СССР Қуролли Кучларини, СССР Ички ишлар вазирлиги ички қўшинларини контрразведка ишлари билан таъминлаш учун у тузадиган давлат хавфсизлиги идоралари ҳамда ССР Иттифоқи Қонунида назарда тутилган бошқа ҳарбий бўлинмалари (ҳарбий контрразведка идоралари) бевосита бўйсунади.

СССР Давлат хавфсизлиги комитетига раис бошчилик қилади. Комитет раисини СССР Президенти Федерация Кенгаши фикрини ҳисобга олиб ва СССР Олий Кенгаши билан келишган ҳолда шу лавозимга тайинлайди ва озод қилади. СССР Давлат хавфсизлиги комитети раисининг биринчи ўринбосарлари ва ўринбосарлари СССР Давлат хавфсизлиги комитети раисининг тақдимига мувофиқ СССР Вазирлар Маҳкамаси томонидан шу лавозимга тайинланадилар ва бўшатиладилар.

СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси СССР Давлат хавфсизлиги комитети зиммасига юклатилган вазифалар бажарилиши учун шахсан жавобгардир.

СССР Давлат хавфсизлиги комитетида ҳайъат тузилади. Ҳайъат таркибига жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идораларининг раҳбарлари эгаллаб турган лавозимларига мувофиқ кирадилар.

10-модда. **Жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идоралари**

Жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идоралари — давлат бошқарувининг Иттифоқ-жумҳурият идоралари тегишли жумҳурият ҳудудида давлат хавфсизлиги соҳасига раҳбарлик қилади, давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятининг асосий йўналишларида бевосита иш олиб боради ва ўз ҳуқуқи доирасида жумҳурият ҳамда ССР Иттифоқи давлат хавфсизлигини таъминлаш учун жавобгардир.

Жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идоралари ўз ваколатлари доирасида унга бўйсунадиган ўлка, вилоят, округ, шаҳар ва район давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятини йўналтиради, мувофиқлаштиради ва назорат қилади.

Жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идораларига тегишли жумҳуриятларнинг олий давлат ҳокимият ва бошқарув идоралари СССР Давлат хавфсизлиги комитети билан келишиб тайинлайдиган ва озод қиладиган мансабдор шахслар бошчилик қилади. Жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идоралари раҳбарларининг ўринбосарлари тегишли жумҳуриятлар ҳукуматлари томонидан СССР Давлат хавфсизлиги комитети билан келишиб, лавозимга тайинланадилар ва озод қилинадилар.

11-модда. **Давлат хавфсизлиги идораларининг ходимлари**

Давлат хавфсизлиги идораларининг ходимлари ҳарбий хизматчилар, ишчилар ва хизматчилар (давлат хавфсизлиги идораларининг ходимлари)дан иборатдир.

Давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчиларининг миқдорини СССР Президенти белгилайди.

Давлат хавфсизлиги идораларида ҳарбий хизмат ўтаётган кишилар СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг ҳарбий хизматчилари ҳисобланади.

Давлат хавфсизлиги идораларига ўз шахсий, маънавий ва амалий фазилатлари, маълумоти ва соғлиғига кўра, давлат хавфсизлиги идоралари зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришга қодир СССР фуқаролари кўнгилли асосда хизматга қабул қилинадилар.

СССР фуқаролари СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг қўшинларига ҳақиқий ҳарбий хизматга умумий ҳарбий мажбурият тўғрисидаги Қонунга мувофиқ чақириладилар.

Давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчилари СССР Қуролли Кучлари ҳарбий хизматчиларининг тегишли тоифаларига алоқадор ҳарбий хизматни ўташ тўғрисидаги қоидага, ҳарбий уставлар ва ССР Иттифоқининг бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳарбий хизматни ўтайдилар. Улар агар бошқаси Қонунда назарда тутилмаган бўлса, СССР Қуролли Кучлари ҳарбий хизматчилари учун кўзда тутилган ҳуқуқлар ва имтиёзлардан фойдаланадилар.

Вазирликларда, давлат комитетларида, идораларда, давлат корхоналари, муассасалар ва ташкилотларда, шунингдек, бошқа ташкилотлар ҳамда жамоат бирлашмалари идораларида давлат хавфсизлигини таъминлаш масалаларини ҳал этиш учун уларнинг розилиги билан СССР Вазирлар Маҳкамаси белгилаб берган тартибда юқорида кўрсатилган идоралар ва ташкилотларнинг штатларидаги мансабда ишлашга уларни ҳақиқий ҳарбий хизматда қолдирган ҳолда давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчилари юборилиши мумкин.

СССР Давлат хавфсизлиги идораларининг ҳамда Давлат хавфсизлиги комитетининг ушбу идоралар ва қўшинларда ҳақиқий ҳарбий хизматдан запасга бўшатилган ҳарбий хизматчилари ССР Иттифоқ Қонунига мувофиқ СССР Давлат хавфсизлиги комитети запасига ёки СССР Қуролли Кучлари запасига ўтказиладилар.

Давлат хавфсизлиги идоралари ишчи ва хизматчиларининг меҳнат фаолияти ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларнинг меҳнат тўғрисидаги қонунлари билан тартибга солинади.

Давлат хавфсизлиги идораларининг ходимлари ўз хизмат фаолиятида қонун талабларига амал қиладилар ва сиёсий партиялар ҳамда оммавий жамоат ҳаракатларининг сиёсий мақсадларни кўзловчи қарорларига боғлиқ эмаслар.

12-модда. **Давлат хавфсизлиги идораларини молиявий ва моддий-техникавий жиҳатдан таъминлаш**

СССР Давлат хавфсизлиги идоралари Иттифоқ бюджети маблағлари ҳисобидан пул билан таъминланади.

СССР Давлат хавфсизлиги комитети, жумладан, унга тобе бўлган ҳарбий контрразведка идоралари ва қўшинлар марказлаштирилган ресурслар ҳисобига моддий-техникавий жиҳатдан таъминланади.

Жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идоралари ССР Иттифоқи ва жумҳуриятлар белгилаган тартибда моддий-техникавий жиҳатдан таъминланадилар.

Давлат хавфсизлиги идораларининг ССР Иттифоқи бюджети ёки бошқа маблағлари ҳисобидан барпо этилган ва сотиб олинган мулки (шу жумладан, бинолар, иншоотлар, корхоналар, ускуналар) Умумиттифоқ мулкига киради.

Мулкка эгалик ҳуқуқини ҳимоя қилиш билан боғлиқ низолар ва давлат эҳтиёжлари учун маҳсулот ясаш, етказиб бериш ва ижтимоий иншоотлар қуриш учун томонлардан бири сифатида СССР Давлат хавфсизлиги комитети марказий бошқарув аппарати томонидан шартномалар тузиш, уларни ўзгартириш, бекор қилиш ва ижро этиш чоғида вужудга келган хўжалик низоларини Олий ҳакамлик суди ҳал қилади.

III БЎЛИМ. ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИГИ ИДОРАЛАРИНИНГ ВАКОЛАТЛАРИ

13-модда. **Давлат хавфсизлиги идораларининг вазифалари ҳамда СССР Давлат хавфсизлиги комитети билан жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идоралари ўртасида бу вазифаларни фарқлаб қўйиш**

I. СССР Давлат хавфсизлиги комитети:

1) давлат хавфсизлиги идоралари зиммаларига юклатилган вазифаларни бажаришда шу идораларнинг ўзаро келишиб ҳаракат қилишини таъминлайди, фаолиятнинг асосий йўналишларида уларнинг ишлари натижаларини ўрганади ҳамда уларнинг ишларини ташкил этиш юзасидан йўл-йўриқларни ишлаб чиқади;

2) давлат хавфсизлиги идоралари разведка фаолиятининг энг муҳим асосларини белгилаб беради ва бу фаолиятни ташкил этади; бевосита разведка фаолиятини амалга оширади;

3) давлат хавфсизлиги идораларининг контрразведка фаолияти энг муҳим асосларини белгилаб беради ва бу фаолиятни ташкил этади; контрразведка фаолиятини бевосита амалга оширади;

4) жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идораларининг СССР давлат сирларини сақлаш соҳасидаги фаолиятининг умумий асосларини белгилаб беради; ССР Иттифоқи қонунларига мувофиқ равишда Иттифоққа бўйсунувчи корхоналарга, муассасаларга ва ташкилотларга тижорат сирларини сақлашда кўмаклашади;

5) давлат хавфсизлиги идораларининг давлат хавфсизлиги манфаатларига дахл қиладиган терроризм ва уюшган жиноятчиликка қарши курашга доир фаолиятининг асосий йўналишларини белгилаб беради, бу соҳада давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятини мувофиқлаштиради; терроризм ва уюшган жиноятчиликка қарши курашни бевосита амалга оширади;

6) СССР Қуролли Кучларида, СССР Ички ишлар вазирлигида ҳамда унга бўйсунувчи ички қўшинларда, ССР Иттифоқи қонунларида кўзда тутилган ўзга ҳарбий тузилмаларда давлат хавфсизлигини таъминлаш чораларини ишлаб чиқади ва амалга оширади;

7) қонунга мувофиқ тергов қилиш давлат хавфсизлиги идоралари ихтиёрига берилган жиноятларга доир ишлар юзасидан текшириш ва дастлабки терговни амалга оширади; ана шундай жиноят қилган ёки жиноят қилишда шубҳа остига олинган шахсларни қидиради; бундай жиноят содир этган шахсларни ҳисобга олиб боради;

8) алоқанинг махсус турлари (ҳукумат алоқаси, шифрли, махфий алоқалар), шифрлаш ва уни аниқлаш ишларини ташкил этади, бу алоқалардан фойдаланиш ва уларнинг хавфсизлигини таъминлайди;

9) қуруқликда, денгизда, дарёларда, кўлларда ва бошқа сув ҳавзаларида давлат чегараларини, СССРнинг иқтисодий зоналарини қўриқлашни ташкил этади ва унга раҳбарлик қилади, ССР Иттифоқи Қонунига мувофиқ СССР қитъа шельфини қўриқлашга кўмаклашади;

10) ССР Иттифоқи давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий идораларининг қарорларига мувофиқ ССР Иттифоқи олий лавозимларидаги шахсларни, СССРга келган вақтида хорижий давлат ва жамоат арбобларини, шунингдек, ички ишлар идоралари билан биргаликда чет давлатларнинг дипломатия ваколатхоналари, консуллик ваколатхоналари ҳамда ССР Иттифоқи давлат ҳокимияти ва бошқаруви идоралари ҳузурида жойлашган чет давлатларнинг бошқа муассасаларини қўриқлайди;

11) ССР Иттифоқининг чет мамлакатлардаги дипломатия ваколатхоналари, консуллик ва бошқа муассасалари ҳамда чет элга борган СССР фуқаролари хавфсизлигини таъминлаш чораларини кўради.

12) разведка, контрразведка, чегара хизмати, давлат хавфсизлиги идоралари оператив-хизмат фаолиятининг бошқа турлари соҳаси мутахассисларини тайёрлашни таъминлайди;

13) давлат хавфсизлигини таъминлаш соҳасида ягона илмий-техникавий сиёсат ўтказиш чораларини ишлаб чиқишда қатнашади, давлат хавфсизлиги идоралари манфаатлари йўлида махсус техника яратади ва тайёрлайди;

14) ССР Иттифоқи қонунлари асосида ва шу қонунларда белгилаб қўйиладиган тартибда давлат хавфсизлигини таъминлаш вазифаларини ҳал қилишда ўзига бўйсунадиган қўшинлардан фойдаланади. Бундай ҳолларда қўшинларнинг ҳарбий хизматчилари ушбу Қонуннинг 14-моддаси 6-9-бандларида ва 15-моддада давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчиларига берилган ҳуқуқлардан фойдаланадилар;

15) ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларнинг давлат хавфсизлигини таъминлаш манфаатларини кўзлаб, чет давлатларнинг махсус хизматлари билан алоқа ўрнатади ва баҳамжиҳат ҳаракат қилади;

16) ушбу Қонун ва ССР Иттифоқининг бошқа қонун ҳужжатларида белгилаб қўйиладиган доирада давлат хавфсизлигини таъминлаш масалалари юзасидан вазирликлар, давлат комитетлари, идоралар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва жамоат бирлашмаларининг идоралари ижро этиши мажбурий бўлган ҳужжатларни чиқаради ҳамда уларнинг ижросини назорат қилиб боради;

17) давлат идоралари ва жамоат бирлашмаларининг идоралари сўровига биноан шахсларнинг чет элга чиқиши муносабати билан ва СССР фуқаролигидан чиқиш тўғрисидаги илтимосномаси муносабати билан уларнинг давлат сири бўлган маълумотлардан хабардорлиги тўғрисида ахборотнома тақдим этади;

18) мамлакатни ва СССР Қуролли Кучларини бошқариш пунктлари уруш вақтига тайёрлигини ва уруш вақтида ишлашини таъминлашга доир тадбирларни ишлаб чиқади ва амалга оширади; давлат хавфсизлиги идораларининг сафарбарликка тайёрлигини ташкил этади ва таъминлайди.

II. СССР Давлат хавфсизлиги комитети ва жумҳуриятларнинг давлат хавфсизлиги идоралари биргаликдаги ваколатларига доир масалалар юзасидан:

1) ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларнинг конституциявий тузумини ғайриқонуний хуружлардан ҳимоя қилишни таъминлайди;

2) ССР Иттифоқи ва жумҳуриятлар давлат ҳокимияти ва бошқаруви идораларини давлат хавфсизлиги манфаатларига дахлли масалалар юзасидан мунтазам хабардор қилиб турадилар; ССР Иттифоқи ва жумҳуриятлар давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий идораларини, бошқа давлат идораларини давлат хавфсизлиги, ижтимоий-иқтисодий, мудофаа қурилиши ва фан-техника тараққиёти, ташқи сиёсий ва ташқи иқтисодий фаолият билан боғлиқ вазифаларни ҳал қилиш учун зарур маълумотлар билан таъминлаш мақсадида ахборот-аналитик ишларни амалга оширади; давлат хавфсизлиги манфаатларига дахл қилувчи ижтимоий жараёнлар ва муаммоларни тадқиқ ва тахмин этади;

3) Иттифоққа бўйсунувчи иншоотларда СССР давлат сирларини сақлаш чораларини ишлаб чиқади ва амалга оширади;

4) алоқанинг махсус турлари (ҳукумат алоқаси, шифрли, махфий алоқалар)дан фойдаланишни амалга оширади ва уларнинг хавфсизлигини таъминлайди;

5) ССР Иттифоқи қонунларида белгилаб қўйилган СССРга келиш, СССРдан четга кетиш ҳамда хорижий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган фуқароларнинг СССР ҳудудида бўлиши тартибини таъминлашда бошқа давлат идоралари билан бирга қатнашади.

6) мудофаа саноати, атом энергетикаси, транспорт ва алоқа иншоотларида, Иттифоққа бўйсунувчи бошқа иншоотларда, ички ишлар идораларида давлат хавфсизлигини таъминлаш чора-тадбирларини ишлаб чиқади ва амалга оширади;

7) бошқа давлат идоралари билан биргаликда махсус ва оммавий ҳарбий юкларни ташиш ҳамда махсус алоқа линиялари хавфсизлигини таъминлаш чораларини ишлаб чиқишда ва амалга оширишда қатнашади;

8) оммавий Умумиттифоқ давлат ва ижтимоий-сиёсий тадбирларни ўтказиш чоғида давлат хавфсизлигини таъминлаш чораларини амалга оширади;

9) ССР Иттифоқи ва жумҳуриятлар давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий идораларининг қарорига биноан ички ишлар идоралари билан биргаликда фуқароларни ҳимоя қилишда, аҳоли ҳаёт таъминоти билан боғлиқ иншоотларни, муҳим халқ хўжалиги иншоотлари ва ҳарбий иншоотларни қўриқлашда, давлат ҳокимияти ва бошқаруви идораларининг бинолари, бошқа маъмурий биноларни қўриқлашда ва хавфсизлигини таъминлашда, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни тиклашда, оммавий тартибсизликлар ва миллатлараро можароларни тўхтатишда иштирок этади;

10) фавқулодда ҳолат шароитида ССР Иттифоқи ва жумҳуриятлар қонунларида белгилаб қўйилган доирада вазиятни нормаллаштириш тадбирларида қатнашади;

11) атом энергетикаси иншоотларида, нефть-газ маҳсулотлари қувурларида, транспортда, саноатнинг мудофаа тармоқлари иншоотларида ва бошқа муҳим халқ хўжалиги иншоотларида катта аварияларнинг, фалокатларнинг ва бошқа фавқулодда ҳодисаларнинг олдини олиш чораларини амалга оширишда, табиий офат, эпидемиялар, эпизоотийлар, экология фалокатлари ва бошқа фавқулодда вазиятлар оқибатларини тугатишда қатнашади;

12) мамлакат хавфсизлигини таъминлашга доир умумдавлат чора-тадбирларини ишлаб чиқишда, СССР Давлат сирларини сақлашга, СССРга келиш ва СССРдан чиқиб кетиш, чегара режими, божхона қоидалари, қурол-яроғ ва ўқ-дориларни сотиб олиш ва сақлаш тартибига таaллуқли масалаларни ҳал этишда қатнашади;

13) давлат хавфсизлиги идораларининг моддий-техникавий базасини ривожлантириш режаларини тузади ва амалга оширади;

14) давлат хавфсизлиги идоралари ходимлари билан ишлаш тадбирларини ишлаб чиқади ва амалга оширади; ўз хавфсизлигини таъминлаш чораларини кўради.

III. Жумҳуриятлар давлат хавфсизлиги идоралари:

1) жумҳуриятлар ва ССР Иттифоқи манфаатлари йўлида разведка ва контрразведка фаолиятини амалга оширади; давлат хавфсизлиги манфаатларига дахл қиладиган терроризм ва уюшган жиноятчиликка қарши кураш олиб боради;

2) қонунда тергов қилиш давлат хавфсизлиги идоралари ихтиёрига берилган жиноятлар тўғрисидаги ишлар юзасидан текшириш ва дастлабки тергов ўтказади; ана шундай жиноят содир этган ёки содир этишда шубҳаланган шахсларни қидиради; бундай жиноятларни содир этган шахсларни ҳисобга олиб боради;

3) жумҳуриятларнинг халқ хўжалиги иншоотларида ва бошқа иншоотларда давлат хавфсизлигини таъминлайди;

4) жумҳурият давлат оммавий ва ижтимоий-сиёсий тадбирларини ўтказиш чоғида давлат хавфсизлигини таъминлаш чораларини амалга оширади;

5) жумҳуриятларнинг халқ хўжалиги иншоотларида ва бошқа иншоотларида давлат сирини сақлаш чора-тадбирларини ишлаб чиқишда ва амалга оширишда қатнашади; ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларнинг қонунларига мувофиқ тижорат сирларини сақлашда тегишли жумҳурият корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига кўмаклашади;

6) жумҳуриятлар давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий идораларининг қарорларига мувофиқ равишда улардаги олий даражадаги давлат мансабдор шахсларини, жумҳуриятларга келган пайтида хорижий давлат ва жамоат арбобларини, шунингдек, ички ишлар идоралари билан биргаликда чет давлатларнинг жумҳурият давлат ҳокимияти ва бошқаруви идоралари ҳузурида жойлашган консулхоналарини ва бошқа муассасаларини қўриқлайди;

7) СССР Давлат чегараси ва иқтисодий зоналарини қўриқлашда СССР Давлат хавфсизлиги комитети чегара қўшинларига ёрдам беради;

8) давлат идоралари ва жамоат бирлашмалари идораларининг сўровларига биноан одамларнинг чет элга чиқиши ва СССР фуқаролигидан чиқиш тўғрисидаги илтимосномаси муносабати билан уларнинг давлат сирини ташкил этадиган маълумотлардан хабардорлиги ёки хабардор эмаслиги ҳақида ахборот тақдим этади;

9) уруш вақтида давлат хавфсизлиги идоралари сафарбарлик тадбирларини таъминлашда қатнашади.

Жумҳуриятлар давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий идоралари томонидан тегишли жумҳурият давлат хавфсизлиги идораларига давлат хавфсизлигини таъминлаш юзасидан ушбу Қонунга зид келмайдиган бошқа вазифалар юклатилиши мумкин.

14-модда. **Давлат хавфсизлиги идораларининг ҳуқуқлари**

Давлат хавфсизлиги идоралари ўз зиммасига юклатилган вазифаларни бажариш учун:

1) белгиланган тартибда, шу жумладан, техника воситаларидан фойдаланиб, қонунга биноан тергов қилиш давлат хавфсизлиги идоралари ихтиёрига берилган жиноятларнинг олдини олиш, аниқлаш, чек қўйиш ва очиб ташлаш мақсадида ошкора ва яширин оператив-қидирув тадбирларини амалга оширади; олинган маълумотлардан қонунда кўзда тутилган ҳолларда ва тартибда фойдаланади;

2) давлат хавфсизлиги идоралари зиммасига юклатилган вазифаларни бажариш учун фуқароларнинг розилиги билан ошкора ва яширин асосда уларнинг ёрдамидан фойдаланади, шу жумладан, фуқароларни ихтиёрийлик асосида давлат хавфсизлиги идораларининг штатдан ташқари ходимлари сифатида жалб этади;

3) фақат чет давлатлар ва хорижий ташкилотлар махсус хизматларининг ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларга қарши разведка-қўпорувчилик фаолиятига, ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларнинг конституциявий тузумига ғайриқонуний тажовуз қилишига чек қўйиш мақсадида кейинчалик прокурорни хабардор қилиб, почта жўнатмаларини назорат қилади ҳамда айрим шахсларнинг телефонлар ва бошқа гаплашиш қурилмаларидан фойдаланиб олиб борган суҳбатларини эшитади, шунингдек, қонунга биноан тергов қилиш давлат хавфсизлиги идораларига топширилган жиноятлар содир этилиши ёки тайёрланишини кўрсатувчи етарли маълумотлар мавжуд бўлса, кўрилаётган чоралар натижасида жиноий ишга доир далил-исбот бўлиши мумкин бўлган маълумотлар олинишига асос бўлса, ана шу шахслар фойдаланаётган алоқа техника каналларидан маълумот олади;

4) ички ишлар идоралари билан биргаликда жиноятларнинг олдини олиш, уларга чек қўйиш ва фош этиш учун оператив-қидирув тадбирларини амалга оширади;

5) ички ишлар идоралари билан келишиб, давлат хавфсизлигини таъминлаш тадбирларини ўтказиш учун ана шу идораларнинг кучлари ва воситаларини жалб этади;

6) қонун билан тергов қилиш давлат хавфсизлиги идораларига топширилган жиноятларни содир этишда асосли равишда шубҳа қилинган тақдирда ёки шундай жиноятларни содир этган тақдирда фуқароларнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжатларни, шунингдек, бажарилишини назорат қилиш СССР давлат хавфсизлиги идоралари зиммасига юклатилган қоидаларга риоя этилишини текшириш учун зарур бўлган бошқа ҳужжатларни текширади;

7) хизмат мақсадларида корхоналар, муассасалар, ташкилотларга қарашли алоқа воситаларидан, кечиктириб бўлмайдиган ҳолларда эса, фуқароларга қарашли алоқа воситаларидан тўсқинликсиз фойдаланади;

8) кечиктириш мумкин бўлмаган ҳолларда жиноятларнинг олдини олиш, жиноят содир этган ёки жиноят содир этишда шубҳаланган шахсларни таъқиб этиш ва ушлаш, шошилинч тиббий ёрдамга муҳтож фуқароларни даволаш муассасаларига келтириш учун, шунингдек, ҳодиса юз берган жойга ёки табиий офат юз берган жойга бориш учун корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, жамоат бирлашмалари ёки фуқароларга қарашли транспорт воситаларидан (дипломатия ваколатхоналари, чет давлатларнинг, халқаро ташкилотларнинг консулхоналари ва бошқа муассасалари транспорт воситаларидан ташқари) фойдаланади. Транспорт воситалари эгаларининг талабига биноан давлат хавфсизлиги идоралари бунинг натижасида ўзлари етказган зарарни қонунда белгиланган тартибда тўлайдилар;

9) тергов қилиш қонунга биноан давлат хавфсизлиги идораларига юклатилган жиноятларга бевосита чек қўйиш, бундай жиноятларни содир этишда шубҳа қилинган шахсларни таъқиб этиш чоғида ҳамда давлат хавфсизлигига таҳдид қилувчи фавқулодда вазият пайтида куннинг исталган пайтида фуқароларнинг уйларига ва уларга қарашли бошқа биноларга, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ҳудудига ва биноларига ҳеч қандай тўсқинликсиз кирадилар ва кўздан кечирадилар, кейинчалик қилинган бу ҳаракатлар тўғрисида бир кеча-кундуз муддатда прокурорга маълум қиладилар;

10) ССР Иттифоқи давлат ҳокимияти олий идораларининг қарорига биноан иқтисодиёт соҳасидаги жиноятларни аниқлаш тадбирларини амалга оширадилар; бундай ҳолларда «Совет милицияси тўғрисида»ги СССР Қонуни 12-моддасининг 19 бандида милиция ходимларига берилган ҳуқуқлардан фойдаланадилар;

11) тергов қилиш қонунга биноан давлат хавфсизлиги идораларига топширилган жиноятларнинг олдини оладилар. Қонунда кўзда тутилган ҳолларда фуқаролар ғайриқонуний ҳаракатларни содир этишга йўл қўйиб бўлмаслиги тўғрисида огоҳлантирадилар, кейинчалик бу ҳақда прокурорни хабардор қилиб қўядилар;

12) эҳтиёт чораси сифатида қамоқда сақлашга қарор қилинган шахсларни ва давлат хавфсизлиги идоралари жиноятни содир этишда шубҳа қилиб ушлаган шахсларни, айрим ҳолларда эса прокурорнинг рухсати билан ички ишлар идоралари, прокурорлар ва судлар томонидан ушланган ва қамоққа олинган шахсларни, шунингдек, қонунда кўзда тутилган ҳолларда жазолаш ҳақида ҳукм чиқарилган шахсларни қонунда белгиланган тартибда сақлаш учун ўз қамоқхоналари ва бошқа биноларга эга бўлади;

13) ваколатлари доирасида СССР давлат сирлари сақланишини таъминлашни, алоқанинг махсус турлари ва шифрлаш ишлари хавфсизлигини таъминлашни ташкил этади ҳамда вазирликларда, давлат комитетларида, идораларда, корхоналарда, муассасаларда ва ташкилотларда, жамоат бирлашмалари идораларида, СССР Қуролли Кучларида, СССР Ички ишлар вазирлиги ички қўшинларида ҳамда ССР Иттифоқи қонунларида кўзда тутилган ҳарбий тузилмаларда давлат хавфсизлигига доир бошқа масалалар ҳал қилинишини назорат қиладилар; давлат хавфсизлиги манфаатларига дахл қилувчи аниқланган камчиликларни бартараф этиш тўғрисида тақдимнома киритадилар, тегишли чоралар кўришни ва ижро этилгани ҳақида давлат хавфсизлиги идораларини хабардор қилишни талаб қиладилар;

14) СССР ҳудудида эшиттиришларни узатадиган ва маълумотлари рўйхатга олинмаган ёки белгиланган қоидалар бузилган ҳолда радиоэлектрон воситалардан фойдаланишни, шунингдек, давлат сири бўлган, белгилаб қўйилган талабларни бузиб бажариладиган ахборотлар билан ишлашни тақиқлаб қўядилар;

15) давлат хавфсизлигини таъминлашга доир вазифаларни бажариш учун зарур бўлган маълумотларни вазирликлар, давлат комитетлари, идоралар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ҳамда жамоат бирлашмалари идораларидан белгиланган тартибда сўраб оладилар;

16) давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятига тааллуқли бўлган оператив, тергов материаллари ва бошқа материалларни давлат йўли билан сақлашни амалга оширадилар ҳамда ССР Иттифоқи ва жумҳуриятлар қонунларига мувофиқ уларни ҳисобга олиш, сақлаш ва фойдаланиш тартибини белгилайдилар; ахборот системасини вужудга келтирадилар.

15-модда. **Давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчиларининг қурол-яроғлар ва махсус воситаларни қўлланиш ҳамда улардан фойдаланиш ҳуқуқи**

I. Давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчилари қурол-яроғларни ва махсус воситаларни олиб юриш, сақлаш, қўлланиш ва фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар.

II. Давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчилари сўнгги чора сифатида қуйидаги ҳолларда қурол ни ишлатишга ҳақлидирлар:

1) фуқароларни уларнинг ҳаёти ёки сиҳат-саломатлигига хавф солувчи ҳужумдан ҳимоя қилиш, шунингдек, гаровга ушланганларни озод қилиш учун;

2) қўриқлаш давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчиларига топширилган шахсларга қилинган ҳужумни қайтариш учун қўриқланувчиларнинг ҳаёти ва саломатлигига хавф туғилган пайтда;

3) давлат хавфсизлиги идоралари томонидан қўриқланаётган бинолар, иморатлар, иншоотлар ва транспорт воситаларига кўпчилик бўлиб ёки қуролли ҳужумни қайтариш учун;

4) давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчиларига, шу идоралар давлат хавфсизлигини таъминлаш тадбирларини амалга оширишга жалб этган шахсларга кўпчилик бўлиб ёки қуролли ҳужумни, шунингдек, уларнинг ҳаёти ёки саломатлигига хавф пайдо бўлган пайтда ўзга ҳужумларни қайтариш учун;

(Давоми учинчи бетда).

• Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

СССРда ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИГИ ИДОРАЛАРИ ҲАҚИДА

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

5) қуролли қаршилик кўрсатган ёки оғир жиноят қилиш чоғида устидан чиқиб қолинган шахсни ёки қўриқлаб турилган жойдан қочаётган жиноятчини, шунингдек, қуролни топшириш тўғрисидаги қонуний талабни бажаришдан бош тортган қуролли шахсни қўлга олиш учун.

Қуролни қўлланишдан олдин бу ҳақда огоҳлантирилиши лозим.

Тўсатдан ёки қуролли ҳужум қилинганда, жанговар техникадан, транспорт воситаларидан, учиш аппаратларидан, денгиз ва дарё кемаларидан фойдаланиб ҳужум қилинган пайтда, қурол билан ёки транспорт воситаларидан фойдаланиб қамоқдан қочганда, қамоқдаги шахслар ҳаракат пайтида транспорт воситаларидан фойдаланиб қочган пайтда, шунингдек, гаровга ушланган кишиларни озод қилиш учун огоҳлантирмай қурол ишлатиш мумкин.

Аёллар ва балоғатга етмаганларга нисбатан қурол ишлатиш тақиқланади, уларнинг қуролли ҳужум қилиш ёки қурол билан қаршилик кўрсатиш ёхуд ҳаётга хавф солиб, гуруҳ бўлиб ҳужум қилаш ҳоллари бундан мустаснодир.

Давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчилари қуйидаги ҳолларда қуролдан фойдаланишга ҳақлидирлар:

1) хавф-хатар ҳақида хабар қилиш ёки ёрдамга чақириш учун;

2) агар транспорт воситасининг ҳайдовчиси фуқароларнинг ҳаёти ёки саломатлигига хавф туғдириб, давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчиларининг тўхташ тўғрисидаги талабига бўйсунмаса, транспорт воситасига шикаст етказиш йўли билан уни тўхтатиш учун;

3) одамларнинг саломатлиги ёки ҳаётига хавф солаётган ҳайвонларни зарарсизлантириш учун.

Давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчиси қурол ишлатилган ва ундан фойдаланилган барча ҳолларда атрофдаги фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш, жабрдийдаларга шошилинч тиббий ёрдам бериш, шунингдек, уларнинг қариндош-уруғлари ёки қонуний вакилларини хабардор қилиш учун мумкин бўлган барча чораларни кўришга мажбурдир.

Қурол ишлатилган ҳолларнинг ҳар бири тўғрисида рапорт ёзилади ва дарҳол прокурорга хабар қилинади.

III. Давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчилари қуйидаги ҳолларда кишан, резина таёқ, кўздан ёш оқизувчи моддалар, чалғитувчи таъсир кўрсатадиган нур-товуш қурилмаларини, биноларни очиш учун, транспортни тўхташга мажбур қилиш учун қурилмаларни, сувотар, бошқа махсус воситаларни, курашнинг жанговар усулларини қўлланишта, шунингдек, зирҳли машиналардан, ўзга транспорт воситаларидан ва ўргатилган итлардан фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар:

1) давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчиларига, шу идоралар давлат хавфсизлигини таъминлаш тадбирларини амалга ошириш учун жалб этган бошқа шахсларга қилинган ҳужумни қайтариш учун;

2) қўриқлаш топширилган шахсларга ҳужумни қайтариш учун;

3) оммавий тартибсизликларга чек қўйиш учун;

4) давлат хавфсизлиги идоралари томонидан қўриқланадиган биноларга, иморатларга, иншоотларга ва транспорт воситаларига ҳужумни қайтариш, шунингдек, мазкур иншоотлар эгаллаб олинган тақдирда уларни бўшатиш учун;

5) давлат хавфсизлиги идораларининг давлат хавфсизлигини таъминлашга доир ўз хизмат бурчларини бажараётган ҳарбий хизматчиларига бўйсунмаётган, қаршилик кўрсатаётган ёки атайлаб тўсқинлик қилаётган ҳуқуқбузарларни ушлаш учун;

6) гаровга ушланганларни қутқариш учун.

Тўсатдан қилинган ҳужумни қайтариш ва гаровга ушлаб турилганларни озод қилиш ҳолларидан ташқари махсус воситаларни қўлланишдан олдин бундай воситаларни қўлланиш нияти ҳақида огоҳлантирилиши, агар вазият имкон берса, ҳуқуқбузарлик тўхтатилиши учун етарли вақт берилиши керак. Махсус воситанинг тури ва ундан қанчалик тез фойдаланиш юз бераётган вазиятни, ҳуқуқбузарлик қандай тусда эканлигини ва ҳуқуқбузар шахсини ҳисобга олиб аниқланади. Махсус воситаларни қўлланган пайтда фуқароларнинг сиҳат-саломатлигига зарар етказиш имконияти мумкин қадар камайтирилиши лозим.

Ҳомиладорлик белгилари аниқ кўриниб турган аёлларга, ногиронлик белгилари аниқ кўриниб турган шахсларга, ёш болаларга нисбатан махсус воситаларни қўлланиш тақиқланади, уларнинг ҳаётга хавф солувчи ҳужум қилиши, кўпчилик бўлиб ҳужум қилиши ёки қуролли қаршилик кўрсатиш ҳоллари бундан мустаснодир.

Махсус воситалар рўйхатининг ўзгариши, шунингдек, уларни қўлланиш қоидалари ССР Иттифоқи қонуни билан белгилаб берилади.

Давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчиларининг шахсий хавфсизлигини таъминлаш учун дубулға, қалқон, зирҳли камзуллар ва бошқа шахсий ҳимоя воситаларидан фойдаланиш мумкин.

IV БЎЛИМ. ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИГИ ИДОРАЛАРИ ХОДИМЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ МАҚОМИ, ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯСИ ВА МАСЪУЛИЯТИ

16-модда. **Давлат хавфсизлиги идоралари ходимларининг ҳуқуқий мақоми**

Давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчилари хизмат вазифаларини бажариш чоғида ҳокимият вакиллари ҳисобланадилар ва давлат ҳимоясида бўладилар. Уларнинг хизмат фаолиятига Қонун билан бевосита ваколат берилган идоралар ва мансабдор шахслардан ташқари ҳеч кимнинг аралашишга ҳаққи йўқ.

Давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчиларининг қонуний талаблари фуқаролар ва мансабдор шахслар томонидан бажарилиши мажбурийдир. Давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчиларининг қонуний талабларига бўйсунмаслик, давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчиларини ҳақоратлаш, уларга қаршилик кўрсатиш, дўқ қилиш, зўравонлик ёки ҳаётига, саломатлигига, мол-мулкига тажовуз қилиш, шунингдек, давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчилари зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришга тўсқинлик қилувчи бошқа хатти-ҳаракатлар ССР Иттифоқи ва жумҳуриятлар қонунларида белгилаб қўйилган жавобгарликка сабаб бўлади.

Давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчилари хизмат вазифаларини ва хизмат бурчини бажариши муносабати билан уларнинг оила аъзолари ҳаётини, саломатлигини, шанини, қадр-қиммати ва мол-мулкини жиноий хуружлардан ҳимоя қилиш ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларнинг қонунларида кўзда тутилади.

Давлат хавфсизлиги идораларининг ишчилари ва хизматчилари уларнинг бевосита вазифалари билан боғлиқ бўлмаган давлат хавфсизлигини таъминлаш тадбирларига жалб этилган тақдирда, ушбу Қонуннинг 14-моддаси 6—9-бандларида ана шу идораларнинг ҳарбий хизматчиларига берилган ҳуқуқлардан фойдаланадилар; давлат хавфсизлиги ҳарбий хизматчилари учун белгилаб қўйилган ҳуқуқий ҳимояланиш кафолатлари уларга ҳам тааллуқли бўлади.

Мазкур тадбирларга жалб этилган ички ишлар идораларининг ходимлари ушбу Қонуннинг 14-моддаси 6—9-бандлари ва 15-моддасида давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчиларига берилган ҳуқуқлардан фойдаланадилар; давлат хавфсизлиги идоралари ҳарбий хизматчилари учун кўзда тутилган ҳуқуқий ҳимояланиш кафолатлари уларга тааллуқли бўлади.

Фуқаролар давлат хавфсизлиги идораларига кўмаклашиши муносабати билан шу фуқаролар ва уларнинг оила аъзоларига нисбатан қилинган ғайриқонуний хатти-ҳаракатлар ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларнинг қонунларида белгилаб қўйилган жавобгарликка олиб боради.

17-модда. **Давлат хавфсизлиги идоралари ходимларининг ижтимоий ҳимояси**

Давлат хавфсизлиги идоралари ходимлари ижтимоий ҳимоя қилинишига давлат кафолат беради.

Давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчилари Иттифоқ бюджети маблағлари ҳисобидан давлат йўли билан мажбурий шахсий суғурта қилдирилиши шарт. Тўланадиган суғурта пули миқдорини СССР Вазирлар Маҳкамаси белгилаб беради.

Давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчиси хизмат вазифаларини ёки хизмат бурчини бажариши чоғида унинг мол-мулкига етган зарар Иттифоқ бюджети маблағи ҳисобидан тўла ҳажмда тўланади.

Давлат хавфсизлиги идораларининг ҳарбий хизматчисига у хизмат вазифаларини ёки хизмат бурчини бажариши чоғида саломатлигига шикаст етиши натижасида келтирилган зарар шу асосда тўланадиган пенсия миқдоридан ошадиган ҳажмда Иттифоқ бюджети маблағи ҳисобидан тўла қопланади.

Хизматдан пенсия олиш ҳуқуқи берилмай ишдан бўшатилган давлат хавфсизлиги идораларининг ва СССР Давлат хавфсизлиги комитети қўшинларининг ҳарбий хизматчилари учун ижтимоий ҳимоя кафолатлари ССР Иттифоқи қонунларида белгилаб қўйилади.

Давлат хавфсизлиги идоралари ишчилари ва хизматчилари ижтимоий ҳимояси ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларнинг қонунларига мувофиқ таъминланади.

Давлат хавфсизлигини таъминлаш тадбирларига фуқаролар, шу жумладан, давлат хавфсизлиги идораларининг ишчилари ва хизматчилари жалб этилган тақдирда ушбу модданинг учинчи ва тўртинчи қисмларида кўзда тутилган қоидалар уларга нисбатан қўлланилади, улар ҳалок бўлган тақдирда оилаларига СССР Вазирлар Маҳкамаси белгилайдиган тартибда ва миқдорда бир марталик нафақа тўланади.

Ушбу модданинг учинчи ва тўртинчи қисмларида кўзда тутилган ижтимоий ҳимоя тўғрисидаги қоидалар ички ишлар идораларининг ходимлари давлат хавфсизлиги идоралари томонидан давлат хавфсизлигини таъминлаш тадбирларига жалб этилган тақдирда уларга нисбатан ҳам қўлланилади.

18-модда. **Давлат хавфсизлиги идоралари ходимларининг масъулияти**

Давлат хавфсизлиги идораларининг ходимлари ўз ваколатлари доирасида мустақил қарор қабул қиладилар. Ғайриқонуний ҳаракатлар ва ҳаракатсизлик учун улар қонунга мувофиқ равишда интизомий, маъмурий ва жиноий жавобгар бўладилар.

V БЎЛИМ. ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИГИ ИДОРАЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ТЕКШИРИШ ВА НАЗОРАТ ҚИЛИШ

19-модда. **Давлат ҳокимияти ва бошқарув идораларини текшириш**

СССР Давлат хавфсизлиги комитети фаолиятини СССР Олий Кенгаши, СССР Президенти, шунингдек, СССР Вазирлар Маҳкамаси текширади.

Жумҳуриятларнинг давлат хавфсизлиги идоралари тегишли жумҳуриятлар давлат ҳокимияти ва бошқарув олий органларига, шунингдек, СССР Давлат хавфсизлиги комитетига ҳисоб берадилар.

СССР Давлат хавфсизлиги комитети ва бошқа давлат хавфсизлиги идораларининг ҳисоб бериш тартибини ва тақдим этадиган ахборотлари характерини СССР Президенти белгилаб беради.

20-модда. **Прокурор назорати**

Давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятида қонунларнинг бир хил ва аниқ ижро этилишини СССР Бош прокурори, иттифоқдош жумҳуриятларнинг прокурорлари ва уларга бўйсунувчи прокурорлар назорат қилиб борадилар.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль.
1991 йил 16 май.

СССР Олий Кенгашининг қарори

«СССРда давлат хавфсизлиги идоралари тўғрисида»ги СССР Қонунини кучга киритиш тўғрисида

СССР Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «СССРда давлат хавфсизлиги идоралари тўғрисида»ги СССР Қонуни у эълон қилинган вақтдан бошлаб кучга киритилсин.

2. ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларнинг қонунлари «СССРда давлат хавфсизлиги идоралари тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқ ҳолга келтирилгунча давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятига тааллуқли қонун ҳужжатлари қўлланилади, чунки улар юқорида айтилган Қонунга зид эмасдир. Мазкур Қонун кучга киритилгунига қадар Қонунга кўра фақат қонун ҳужжатлари билан тартибга солиниши мумкин бўлган масалалар юзасидан СССР ҳукумати чиқарган қарорлар эндиликда тегишли қонун ҳужжатлари қабул этилгунига қадар амал қилади.

3. СССР Вазирлар Маҳкамаси:

ССР Иттифоқининг амалдаги қонун ҳужжатларини «СССРда давлат хавфсизлиги идоралари тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқ ҳолга келтириш тўғрисидаги таклифларни; Давлат, хизмат ва тижорат сири тўғрисидаги; Маъмурий таъсир чоралари қўлланишга доир давлат хавфсизлиги идораларининг ваколатлари тўғрисидаги; Давлат хавфсизлиги идоралари ходимларини ҳуқуқий ҳимоялаш тўғрисидаги СССР қонун ҳужжатлари лойиҳаларини ишлаб чиқсин ва белгиланган тартибда СССР Олий Кенгашининг навбатдаги сессияси муҳокамасига тақдим этсин.

4. СССР Вазирлар Маҳкамаси:

1992 йилнинг 1 январигача СССР Давлат хавфсизлиги комитети тўғрисидаги Низомни тасдиқласин ва «СССРда давлат хавфсизлиги идоралари тўғрисида»ги СССР Қонунида СССР Вазирлар Маҳкамаси ҳуқуқ доирасига киритилган масалалар юзасидан бошқа зарур меъёрий ҳужжатларни қабул қилсин;

1991—1992 йиллар мобайнида СССР ҳукумати қарорлари ва фармойишларини юқорида айтилган қонунга мувофиқлаштирсин ва СССР Давлат хавфсизлиги комитети мазкур қонунга зид келадиган идоравий меъёрий ҳужжатларни қайта кўриб чиқишини таъминласин.

5. Жумҳуриятлар Олий Кенгашларига жумҳурият қонунларини «СССРда давлат хавфсизлиги идоралари тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқлаштириш тавсия этилсин.

6. СССР Давлат хавфсизлиги комитети икки ойлик муддатда СССР халқ депутатларининг давлат хавфсизлиги идоралари фаолиятини яхшилаш тўғрисидаги таклифларни муҳокама қилсин, бу таклифларни ҳисобга олиб, зарур чора-тадбирларни ишлаб чиқсин ва қабул этсин.

7. СССР Олий Кенгашининг мудофаа ва хавфсизлик ишлари комитети «СССРда давлат хавфсизлиги идоралари тўғрисида»ги СССР Қонунининг, ушбу қарорнинг бажарилиши, шунингдек, СССР Вазирлар Маҳкамаси СССР Олий Кенгашига тақдим этган рўйхат бўйича қонунларни изоҳловчи ҳужжатларнинг ишлаб чиқилиши устидан назорат ўрнатсин.

СССР Олий Кенгашининг Раиси
А. ЛУКЬЯНОВ.
Москва, Кремль.
1991 йил 16 май.

АХБОРОТ

МИЛИЦИЯ САФЛАРИ КЕНГАЙДИ

Қорақалпоғистон корхоналари ва ташкилотлари ажратган маблағ ҳисобига унинг ҳудудида қўшимча равишда 102 участка инспектори, 80 нафар милиционер ва соқчилик-пост хизматининг 33 инспектори жорий этилди. Ички ишлар вазирлигининг ҳисоботларига қараганда, бундай иш тутиш оператив-хизмат фаолиятининг баъзи йўналишларида айрим ижобий натижаларга эришишда ёрдам берди.

Шунга қарамай, шу ҳисоботлардан маълум бўлишича, милициянинг хотиржам бўлиши учун асос йўқ. Участка инспекторлари анча кўпайганлигига қарамай, улар фаолиятининг самараси ҳануз пастлигича қоляпти —жиноят содир этилишига олиб келувчи сабаблар ва шарт-шароитларни аниқлаш ишлари, аҳоли билан якка тартибда олиб борилаётган ишлар кутилган натижаларни бермаяпти. Қайта жиноят содир этиш ҳоллари деярли тўрт баравар кўпайди.

МЕҲНАТКАШЛАР ДАСТУРХОНИГА

Тошкент шаҳар деҳқончилик саноат бирлашмасига қарашли чакана улгуржи мева-сабзавот савдоси комбинати дўконларига келтирилаётган маҳсулотлар кўпаймоқда.

Пештахталардаги сара карам, бодринг, чеснок ва памидорларни харидорлар чаққон харид қилишмоқда. Шаҳар атрофи хўжаликларидан келаётган маҳсулотлар турлари ҳам кўпаймоқда. Бунда ишнинг дала-дўкон усулида ташкил этилганлиги қўл келмоқда. Ҳар куни дўконларга 300 тонна карам, 40-50 тонна бодринг, 15—20 тонна памидор етказиб беряляпти.

Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон», «Маданият» жамоа хўжаликлари, Калинин районидаги «Қорасув» давлат хўжалигидан сабзи, қулупнай, пиёз ва қизилча каби маҳсулотлар кела бошлади. Бугун-эрта шаҳарликлар дўконлардан эртаки картошка ҳам сотиб ола бошлайдилар. Чунки хўжаликларда унинг ҳосилини йиғиб олишга жадал киришиляпти.

МУВАФФАҚИЯТЛИ БОШЛАНДИ

Избоскан районидаги Пойтуғ шаҳрида жойлашган 4-ўрта мактаб ўқувчилари ва муаллимлари янги мактаб биносига кўчиб ўтдилар. Бу бино 533-механизациялаштирилган кўчма колонна бунёд этган дастлабки иншоот бўлди. Мазкур кўчма колонна ўтган йили «Облагропромстрой»га қарашли 3-трест таркибида тузилган эди. Қурувчилар ишнинг бошланиши муваффақиятли бўлиши учун қўлдан келган ҳамма нарсани қилдилар.

Бир ярим миллион сўмдан кўпроққа тушган икки қаватли бу бинода 22 та синф, компьютер ва лингафон хоналари, иккита ишлаб чиқариш устахонаси, кимё ва физика лабораториялари, катта ва кичик спорт заллари, жиҳозланган ёзги майдончалар бор.

Ғишт терувчилар Муталлибжон Деҳқонов, Шаҳобиддин Мадаминов, Турғунбой Акбаралиев, дурадгор Одилжон Маҳкамов, сувоқчи Эгамберди Холматов ва уларнинг Абдуманноп Юсупов бошлиқ хўжалик ҳисобидаги комплекс бригадада ишлаётган ўртоқлари яхши меҳнат қилдилар.

ШИФОКОРЛАР ҲАМКОРЛИГИ

Жумҳуриятимиз пойтахтида тугалланган халқаро анжуман тромбоз ва юрак қон-томир касалликларини даволаш ҳамда уларнинг олдини олишнинг янги имкониятларига бағишланди. Анжуман Франциядаги «Санофи фарма» фирмасининг ташаббуси билан уюштирилди. — Анжуманнинг ташкил этилиши Франция билан Ўзбекистоннинг соғлиқни сақлашнинг мазкур соҳасидаги алоқалари кенгайиб бораётганидан далолат берадики, бу соҳада биргаликда куч-ғайрат сарфлаш зарурлиги айниқса ўткир сезилмоқда, — деди Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, кардиология илмий-тадқиқот илмгоҳининг директори профессор Р. А. Каценович. — Инфаркт ва бошқа юрак касалликларига тобора кўпроқ одамлар чалинмоқда. Франция фирмаси биринчилардан бўлиб ана шундай беморларга ёрдам қўлини чўзди.

(ЎзТАГ мухбирлари).

Қува районидаги майда саноат корхонаси тикувчилик цехининг бригадири Мукаррам Тошматова тикувчи Маҳаррам Сиддиқова билан аёллар халати сифатини кўздан кечиришмоқда.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

• Мутахассис мулоҳазаси

СИФАТГА КАФОЛАТ КЕРАК

БУНИНГ УЧУН ЭСА СТАНДАРТЛАШ, МЕТРОЛОГИЯ ВА МАҲСУЛОТ СИФАТИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ БЎЙИЧА МИЛЛИЙ МУҲАНДИС КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ ИШИГА АЛОҲИДА ЭЪТИБОР БЕРИШ ЛОЗИМ.

Бозор иқтисодиёти шароитида маҳсулот сифатини тубдан яхшилаш, уларни давлат стандарти талаблари асосида ишлаб чиқариш тармоқ мутахассислари зиммасига масъулиятли вазифалар юклайди. Чунки сифат масаласига эътибор берилмаса, у ёки бу корхона ва ташкилотнинг тараққиётида силжиш бўлмайди. Ишлаб чиқарган маҳсулоти харидорсиз қолиб, бозор шароитида қийин аҳволга тушиб қолади.

Шу боис маҳсулот сифатини бошқариш, стандартлаш ва метрология бўйича етук мутахассислар тайёрлаш ишига бел боғлаш лозим. Биринчи навбатда нималар қилиш керак? Албатта, хорижийлар тажрибасидан кенг фойдаланган маъқул. Зеро, ривожланган чет мамлакатларда бу масалада етарлича тажриба, илмий асос тўпланган. Масалан, Японияни олайлик. Бу мамлакатда 60-йиллар ўрталарида маҳсулот сифатини оширишнинг энг илғор иш усуллари, товарлар ва фирмалар ҳақида доимий ва изчил тадқиқот ишлари бошлаб юборилган. Телевидение орқали сифат бўйича мунтазам ўқув кўрсатувлари олиб борилган. Ташвиқот шу даражада кенг олиб борилганки, ҳатто ёш болалар онгида ҳам оддий, аммо сифатга оид муҳим фикрлар шаклланишига ва сифатга нисбатан чуқур ихлос уйғотишга ҳаракат қилинган. Бундай саъй-ҳаракатлар 1970-1980 йилларда ўз натижасини берди ва у жаҳон аҳлини лол қолдирди. Бугунги кунда «японларники» деганда ҳар қандай истеъмолчи кўз ўнгида биринчи ўринда турли хил сифатли маҳсулотлар жонланиши ҳам шундан.

Хўш, хорижда шундай экан, мамлакатимизда, қолаверса жумҳуриятимизда бу борадаги аҳвол қандай? Бизда ҳам Япония даражасига эришиш мумкинми? Тўғриси, узоқ йиллар мобайнида бу масалага фақат оғизда ва қоғозда эътибор берилди. Қанчадан-қанча қарорлар, фармонлар ва юзлаб кўрсатмалар қабул қилинди. Бироқ уларнинг барчаси ишлаб чиқаришга етиб бормасдан маъмурий идораларда чанг босиб қолиб кетди.

Хайрият, қайта қуришнинг кейинги икки-уч йили давомида сифат масаласига, бу соҳада кадрлар тайёрлаш ишига эътибор бироз бўлсада жонланди. Мамлакатнинг бир неча олий ўқув юртларида стандартлаш ва маҳсулот сифати бўйича ўқув курслари очилди. Москва асбобсозлик институтида эса «Метрология, стандартлаш ва сифатни бошқариш» мутахассислиги таъсис этилди. Боку, Владимир, Гомель, Рига, Одесса сингари шаҳарлар олий ўқув юртларида стандартлаш касби бўйича мутахассислар тайёрлаш йўлга қўйилди.

Мазкур ишларни жумҳурият миқёсида олиб қарайдиган бўлсак, тан олиб айтиш керакки, ҳали бизда бу жабҳада тегишли аниқ тадбирлар кўрилаётгани йўқ. Табиийки, маҳсулот сифати билан боғлиқ барча ишлар мажмуаси жумҳуриятда иқтисодий режалаштириш системаси ва ишлаб чиқариш фаолияти таҳлилида ўзининг ҳал қилувчи муҳим ўрнини эгаллаши керак. Шу боис қурилиш сифатини бошқаришга қодир миллий муҳандис кадрлар тайёрлашни жадаллаштиришга эътибор бермоқ зарур.

Шу масалани қурилиш материаллари саноати мисолида таҳлил этадиган бўлсак, менимча, ҳозирги пайтда жумҳуриятимиздаги қурилиш мутахассисларини тайёрловчи олий ўқув юртларида стандарт ва маҳсулот сифати бўйича муҳандислика ўқитиш ишлари икки йўналишда олиб борилиши мақсадга мувофиқ. Биринчиси, — темир-бетон заводлари, уйсозлик комбинатларида темир-бетон маҳсулотлари ишлаб чиқариш, металл қурилмаларни тайёрлаш билан боғлиқ кадрлар хусусида жиддий мулоҳаза юритиш масаласи пишиб етилган бўлса, иккинчиси, қурилиш майдонларида бажариладиган барча турдаги қурилиш-монтаж ишлари технология жараёнларини такомиллаштиришга муносиб ҳисса қўшадиган миллий кадрларга ўта муҳтожлигимиздир.

Муаммонинг бу тарзда қўйилишига асос бор. Негаки, ҳозирги пайтда на завод ёки комбинатда ва на қурилиш ташкилотида шу соҳани мукаммал эгаллаган мутасадди ходим бор. Сифатга жавоб берувчи муҳандисларнинг борлари ҳам махсус тайёргарликдан ўтмаган, улар стандартлаш, метрология ва маҳсулот сифатини бошқаришдек мураккаб масалаларни у ёки бу соҳаларда амалга оширишга ожизлик қиладилар.

Афсуски, ҳозир олий ўқув юртларида стандартлаш бўйича ўқув ишлари кўлами ва сифати кўнгилдагидек эмас. Чунки бу нарса кўпроқ ташкилий ва методик характердан нари ўтмаяпти. Стандартлаш, метрология ва маҳсулот сифатини бошқариш бўйича типовой дастур ва ўқув дарсликлари ҳам йўқ. Курс ишлари, диплом лойиҳалари тайёрлаш ва ишлаб чиқариш практикаси бўйича маълум бир аниқ соатлар ўқув режаларига киритилмаган.

Очиғини айтганда, жумҳуриятимиз ҳудудида бинокорлик ишлаб чиқариши тармоғи учун мутахассис ходимлар тайёрлашни такомиллаштириш хусусида алоқадор ташкилотлар пухта ўйланган тадбир-чораларни зудлик билан амалга оширишлари лозим. Албатта, бу ишлар катта моддий-техника асосига суянилган тақдирдагина тегишли натижа беради. Шунда бозор иқтисодиёти шароитида маҳсулотнинг сифати бирдан-бир асосий омилга, ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг кафолатли мезонига айланади.

М. МИРМЎМИНОВ,
Ўзбекистон ССР Қурилиш вазирлиги бош техник бошқармаси бошлиғининг муовини, техника фанлари номзоди.

• БЕТГА АЙТГАННИНГ ЗАҲРИ ЙЎҚ

БЎЗЧИ БЕЛБОҚҚА ЁЛЧИЙДИМИ?

Ўзбек хонадонининг тўйи, қолаверса қайғули кунлари ҳам оқ сурп матосиз ўтмайди. Жумҳуриятимиз деҳқонлари асосан пахта етиштиради. Аммо минг афсуслар бўлсинким, улар ўзлари етиштирган пахтадан тайёрланадиган оқ сурпни магазинларда кундузи чироқ ёқиб топишолмайди.

Ишонмайсизми! Андижон шаҳри ва унинг атрофидаги магазинларни бир айланиб кўринг. Бир неча йиллардан бери бу ерда ушбу материал камёблигича қолмоқда. Тўғриси, фақат Андижонда эмас, балки жумҳуриятимизнинг бошқа вилоятларида ҳам оқ сурп топиб бўлмаяпти. Ҳатто чайқов бозорида ҳам бирор метрини сотиб олиш амримаҳол бўлиб қолди.

Бўзчи белбоққа ёлчимайди, деб шунга айтишса керак-да. Ахир, жумҳурият Савдо вазирлиги ва енгил саноат тармоғи раҳбарлари билан ҳамкорликда бу муаммони қисқа муддатда ҳал қилса бўлмайдими! Албатта, бўлади.

И. ИСМОИЛОВ.

КУТИЛМАГАН ҲАЛОКАТ

Ғиждувон районидаги Энгельс номли жамоа хўжалиги ҳудудида жойлашган Маҳалламирон ва Лабируд қишлоғида юқори вольтли устун симларининг узилиши сабабли фожиа бўлди. У радио ва телефон симларининг устига ағдарилиб тушган. Бухоро вилоят ички ишлар бошқармасининг ходими милиция капитани Н. Муҳамедов бўлмаганида ундан ҳам оғирроқ фожиа рўй бериши мумкин эди. Н. Муҳамедов ток тақсимлагичини ўчириб, жабрланганларга дастлабки ёрдам берди. Бинобарин, содир бўлган воқеанинг оқибатлари фожиа билан тугади — икки киши ўлди, 9 киши электр токи уриши натижасида жароҳатланди. Бир неча киши Ғиждувон район касалхонасининг жадал даволаш бўлимига ётқизилди.

Энди тегишли идоралар рўй берган мусибат сабабларини текширишлари, айбдорларни жавобгарликка тортишлари керак.

И. САФАРОВ,
ЎзТАГ мухбири.

• «КОММУНИСТ» РЎЗНОМАСИ 70 ЁШДА

Андижонда миллий тилдаги вақтли матбуотнинг ташкил этилиши ўлкамизда юз берган туб ижтимоий-сиёсий ўзгаришлар, хусусан вилоятда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлаш учун кураш тарихи билан чамбарчас боғлиқ. Тарихий зарурият тақозоси билан 1921 йилнинг 30 майидан бошлаб ўзбек тилида «Қизил қўшчи ва деҳқон» номли мустақил рўзнома чиқаришга эришилди. Мана, 70 йилдирки, у вилоятимиз ҳаётида муҳим ўрин тутиб келмоқда. Шу йиллар ичида рўзноманинг номи бир неча бор ўзгартирилди: 1923 йилдан бошлаб «Дарҳон», 1930 йилдан 1938 йилгача «Пахта фронти», 1938 йилдан буён эса «Коммунист» деб аталди.

ХАЛҚНИНГ ДАРДКАШИ, ҲАМРОҲИ

РЎЗНОМАМИЗ 70 йил мобайнида оммавий ташвиқот ва тарғиботчиликнинг, ташкилотчилик ва ижодкорликнинг катта, машаққатли ҳамда мураккаб йўлини босиб ўтди. Унинг 70 йиллик тахламларини варақлар эканмиз, рўзнома ўлкамизда юз берган туб иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ва маданий ўзгаришларнинг, социалистик жамиятни барпо этиш, хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида партия, совет, комсомол ташкилотлари, касаба уюшмалари, бутун жамоатчилик томонидан олиб борилган катта ташкилотчилик ҳамда тарбиявий ишларнинг, халқимиз куч-ғайрати ва қаҳрамонона меҳнатининг улкан солномасига айланганлигининг гувоҳи бўламиз. Ҳа, рўзномада социалистик жамиятимиз тараққиётининг ҳамма босқичлари, ўлкамизда юз берган барча ўзгаришлар; эришилган ютуқлар ва йўл қўйилган камчиликлар ҳам, издан чиқишлар ҳам ўзининг бирост ифодасини топди. Бунда рўзнома ҳаётнинг инъикосигина бўлиб қолмай, айни пайтда унинг фаол иштирокчиси, кўпгина янгиликларнинг ташаббускори ва ташкилотчиси бўлиб майдонга чиқди. У ибратли ишларни кенг ёйиш, илғор тажрибаларни оммалаштириш, хато ва камчиликларни тузатиш йўлларини кўрсатиб бериш, ташкилотлар, жамоалар олдида турган вазифаларни бажаришга даъват этиш орқали ўлка тараққиётига салмоқли ҳисса қўшди.

Жамиятимиз тараққиётининг турли даврларидаги ижтимоий-сиёсий ҳаёт оқимининг нотекисликларига қарамай рўзнома партиянинг бош йўлини, унинг ленинча миллий сиёсатини амалга оширишда ўз бурчини шараф билан ўтади. У ўзининг дастлабки онларидаёқ уезд-шаҳар партия ташкилоти ва депутатлар Советининг фаол кўмакчисига, халқ манфаатларининг ифодачиси ҳамда жонкуяр ҳимоячисига айланди. Рўзноманинг биринчи сони уезд-шаҳар меҳнаткашлари вакилларининг биринчи съездига бағишланганди. Унда съезд олдида турган вазифалар белгилаб берилди. Бу вазифалар вайрон бўлган халқ хўжалигини тиклаш, суғориш ишларини йўлга қўйиш, билим учун курашдан иборат бўлиб, рўзнома уларни амалга ошириш йўлларига ва воситаларига ҳам эътибор қаратилган.

Халқ хўжалигини тиклаш ишларини ёритишда рўзнома эътибори иқтисодиётнинг таҳликали аҳволига қаратилади. Чунончи, ўша пайтларда шаҳардаги корхоналарнинг қарийб 90 фоизи ишдан чиққан, қолгани эса ҳарбий изда эди. Уезд қишлоқ хўжалигидаги аҳвол бундан ҳам ёмон эди, маҳсулот етиштириш деярли тўхтаб қолганди. Партия-совет ташкилотларининг кўрган чоралари натижасида ўлка халқ хўжалиги 1923 йилдан тиклана бошланди. Ўша йили ёғ-мой, пиво, ғишт заводлари, тамаки фабрикаси қайта ишга туширилди. Рўзнома бу ишларни ёритиш билан бирга ер-сув ислоҳоти, ўлкани индустрлаштириш, партия ячейкалари фаолиятини жонлантириш масалаларига ҳам катта эътибор берди.

Рўзнома 20-йилларнинг бошларидаёқ одамларни билимдон ва саводли қилиш масаласини кўтариб чиқди. Унинг саҳифаларида ҳужум тафсилотларига, мактаб-маориф ишларига, саводсизликни тугатиш чора-тадбирларига тарғиботига кенг ўрин берилди.

Рўзноманинг дастлабки йиллардаги фаолияти ҳақида фикр юритар эканмиз, унинг биринчи муҳаррири Вали Мақсудов, «Дарҳон» номи билан чиқарилган даврдаги муҳаррири Абдулҳай Тожиматовнинг меҳнатини алоҳида таъкидлаш керак.

30-йилларнинг бошларида рўзноманинг «Пахта фронти» деб номланиши бежиз эмас. Саноатга хом ашё зарур эди. Пахта мустақиллиги учун кураш изчил акс эттирилди. Рўзнома — ҳаёт ойнаси, партиявийлик, ҳаққонийлик — унинг асосий принциплари. У қишлоқ хўжалигини жамоалаштириш, кейинчалик «троцкийчиларга қарши кураш» амалга оширилганда, қатағон ишларини ҳаётда қандай бўлган бўлса, шундайлигича кўрсатишга ҳаракат қилди, бунинг учун муҳаррир Расулжон Раҳимов ҳам қатағонга учради. Ҳозир у кишининг табаррук номи тўла оқланган.

ПАРТИЯНИНГ жамият ҳаётидаги мавқеи ортиб борганлиги рўзнома номини «Коммунист» деб ўзгартиришга сабаб бўлди. 1941 йилда Андижон вилояти ташкил топгач эса у вилоят партия қўмитаси ва меҳнаткашлар депутатлари вилоят Советининг органига айланди.

Улуғ Ватан уруши йилларида жамоа ҳам катта жасорат кўрсатиб ишлади. Партиянинг оташин сўзи вилоят меҳнаткашларига зудлик билан етказиб турилди. Андижон ўғлонлари ёвга қарши курашда мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатишга даъват этилди. Бугина эмас, муҳаррир Рустам Абдураҳмонов бошлиқ бир гуруҳ журналистлар қўлларига қурол олиб, жангга отландилар. Улардан Фатҳиддин Ашуралиев, Сулаймон Олимов, Адҳам Қарташев Ватан учун жангларда қаҳрамонларча ҳалок бўлдилар. Жангга борган Юсуфжон Ғиёсов, Ҳомиджон Отабоев, Каримжон Йўлдошев, Қосим Мусинлар ёвни енгиб, фронтдан қайтишгач, жонажон жамоаларида яна ўз ижодий фаолиятларини давом эттиришди.

Қайта қуриш бошлангандан буён жамоамиз янада кўтаринки руҳда ишламоқда. Мамлакатда қарор топаётган ошкоралик, демократия, янгича тафаккур журналистлар қаламини янада ўткирлаштирди. Улар халқ дилидаги гапларни, одамларнинг орзу армонлари-ю, ташвиш-қувончларини рўзнома саҳифаларига баралла олиб чиқмоқдалар. Ҳозирги давр тақозоси билан рўзномада «Биринчи саҳифага мактублар», «Куюнчак газетхон ёзади», «Долзарб мавзу», «Коммунист бонг уради» каби ўнлаб янги рукнлар очилдики, улар остида берилаётган материалларда вилоят жамоатчилиги эътибори ҳаётимизда тўпланиб қолган муаммоларни ҳал этишга қаратилмоқда.

Кейинги пайтларда рўзномада бозор иқтисодиёти мавзуига кенг ўрин берилиб, туркум мақолалар эълон қилинаётир, давра суҳбатлари уюштириляпти. Ана шу мавзу кенг ёритилганлиги учун рўзнома ўз юбилейи арафасида жумҳурият Журналистлар уюшмасининг фахрий ёрлиғи билан тақдирланди. Тарихий ва маданий ёдгорликларни асраб-авайлаш, миллий ўзлигимизни англаш, маънавий қадриятларимизни тиклашга оид материаллар «Она диёр» деб аталадиган саҳифада чоп этилмоқда. Партия турмуши, коммунистларнинг жамиятимиз ҳаётидаги мавқеи масалаларини ёритиш жонлантирилди. Советларнинг тўла ҳокимиятини таъминлаш қандай бораётганидан муштарийлар доимо хабардор этиляпти.

Ҳозир барчамиз жумҳуриятимиз меҳнаткашларининг асрий орзу-умидлари рўёбга чиқаётганлигининг гувоҳимиз. Фуқароларга уй қуриш ва экин экиш учун ер берилмоқда, шахсий ёрдамчи хўжаликлар ривожлантириляпти, ижарачилик равнақ топмоқда. Бир сўз билан айтганда, ишбилармонлик ва тадбиркорлик қўллаб-қувватланмоқда. Бу хайрли тадбирлар ҳам рўзномада ўз ифодасини топаётир. Муштарийлар хоҳиш-истакларини эътиборга олиб, «Бешинчи саҳифа», «Андижон қаҳқаҳаси», «Мунозара клуби», «Одобнома» каби янги рукнлар очдик, хайрия сонларини чиқармоқдамиз. Вилоятда ёшлар рўзномаси йўқлигини назарда тутиб, уни ҳар ойда бир марта ёшлар ихтиёрига бераётирмиз.

Биз таҳририятимизнинг жумҳурият ва вилоятга ҳар томонлама етук, билимдон ва чиниққан кадрларни етиштириб бераётган муқаддас бир даргоҳга айланганлиги билан ҳақли равишда фахрланамиз. Рустам Абдураҳмонов, Муталлиб Усмонов, Асқад Мухтор, Саида Зуннунова, Облоқул Эгамов, Ғуломжон Эшонов, Собиржон Шокаримов, Махпират Тожихалилова, Анорбой Қуронбоев каби ўнлаб олим, шоир ва ёзувчилар ўзларининг илк ижодий фаолиятларини шу даргоҳда бошлашган. Султон Жўра, Карим Аҳмадий, Ҳошимжон Раззоқ, Восит Саъдулла сингари таниқли шоир-ёзувчилар ҳам шу ижод устахонасидан маънавий озуқа олганлар.

Бу даргоҳга кўп йиллик меҳнати сингган Аҳмаджон Ёдгоров, Муҳитдин Ҳошимов, Нурмат Қўзи, Абдурашид Дадабоев, Лутфулло Маҳмудов, Эркин Мадиёров каби марҳум журналистларнинг босиб ўтган ижод йўли ёшлар учун ибрат мактаби бўлиб қолмоқда.

Шуниси қувончлики, вилоят рўзномалари орасида энг кўп фахрий унвонга сазовор бўлганлар «Коммунист» таҳририятининг ходимларидир. Вилоятимиздан 15 га яқин журналист республикада хизмат кўрсатган маданият ходими унвонига эга. Шулар орасида Ғуломжон Зайнобутдинов, Маҳмуджон Норхўжаев, Муқимжон Ниёзовлар ҳозирда ҳам долзарб мавзуларда қалам тебратмоқдалар.

УСТОЗ Абдулла Қаҳҳор рўзномани ёзувчи қаламининг қайроғи, деб атаган эди. Ҳақиқатан ҳам таҳририятимизда баракали ижод этаётган шоир ва ёзувчилардан Олимжон Холдор, Раҳбархон Файзибоева, Тўхташ Ашуровларнинг асарларини бутун жумҳуриятда севиб ўқишади.

Рўзноманинг вилоят ижтимоий-сиёсий, маданий ҳаётида ўчмас из қолдиришида юзлаб олов қалб ишчи-қишлоқ мухбирларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор, албатта. Зеро, бевосита қайноқ ҳаёт ичида туриб қалам тебратаётган ана шу жанговар мухбирларсиз ҳаётнинг барча қирраларини тўлақонли ёритиш ҳеч бир ижодий жамоанинг қўлидан келмайди. Шунинг учун ҳам биз Жалол Турдиев, Нусрат Иноқов, Асадулло Солибоев, Ғуломжон Абдураҳимов, Рустам Тошканбоев, Шуҳрат Келдиев каби жонсарак хабарчиларимиздан ҳамиша миннатдормиз.

Номлари зикр этилган барча ижодкорларнинг қалб қўри, меҳнат ва машаққатлари туфайли «Коммунист» катта ижодий йўлни босиб ўтди. Бу йўл шонли анъаналарга тўлиқ, тажриба ва ташаббус, ютуқларга бой. Бинобарин камчиликлардан холи эмас. 70 йил давомида рўзнома жуда кўп ибратли ишларнинг ташаббускори бўлди. Жумладан Андижон сув омбори қурилишининг оталиққа олиниши ана шундай ташаббуслардандир. Маълумки, бу қурилиш жуда чўзилиб кетди. Аҳволни чуқур ўрганиш ва масаланинг моҳиятини очиб бериш мақсадида таҳририят ходими Комилжон Ниёзов бир ой давомида бетончи бўлиб ишлади. Натижада бу қурилиш тўғрисида очерклар туркуми вужудга келди ва «Коммунист» Андижон сув омбори қурилишида» рукни остидаги материаллар мунтазам бериб борилди.

Халқлар дўстлигини мустаҳкамлаш, меҳнаткашларни байналмилал руҳда тарбиялаш ишига рўзномамиз ҳам баҳоли қудрат ҳисса қўшиб келаётир. Унинг саҳифаларида дўстлик ва қардошлик ғояларининг кенг тарғиб қилинишидан ташқари Қирғизистоннинг Ўш, Тожикистоннинг Қўрғонтепа, Ўзбекистоннинг Хоразм ва Наманган вилоятлари рўзномалари билан мустаҳкам алоқа ўрнатилган. Қўшма сонлар чиқарилмоқда, саҳифалар алмашинмоқда.

Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини бажаришга сафарбар этишдаги катта хизматлари учун рўзномамиз 1967 ва 1981 йилларда жумҳурият Олий Кенгаши ҳайъатининг Фахрий ёрлиғи билан, 1971 йилда эса «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотланди.

Тарихий тараққиётнинг шундай бир қонуни бор: замонлар ўтаверади, ҳамма нарса эскиради, аммо тараққиёт тўхтамайди. Ҳаёт тўлқинлари ва тўфонлари орасидан у ўзига йўл топиб бораверади. Рўзнома ҳам шундай: ҳозирги давр мушкулотларига қарамай у ўз олдига қўйган вазифани уддалашга интилмоқда.

А. АБДУЛЛАЕВ,
Андижон вилояти «Коммунист» рўзномасининг муҳаррири.

ЧЎЛПОН КУНЛАРИ

Андижон диёрида Чўлпон кунлари ўтказилди. У адолатсиз тарзда қатли ом этилган машҳур ўзбек шоирининг адабий меросини тарғиб қилишга бағишланганди. Шоир кунлари вилоятнинг кўпгина район ва қишлоқларида бўлиб ўтди.

Абдул Ҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон ижодининг мухлислари билан биргаликда бу кунларда Тошкентдан келган шоирлар ва носирлар, адабиётшунос олимлар ҳам қатнашдилар. Улар Бўз, Москва, Олтинкўл районларида меҳнат жамоалари, ишчи ва қишлоқ ёшлари, талабалар билан учрашдилар. Бўз муаллимлар билим юртидаги шоирлар ва ёзувчилар хиёбонига ўрнатилган Чўлпон ҳайкали пойига гуллар қўйилди.

Андижонда Чўлпон хотирасига бағишланиб адабий кеча ўтказилди. Кечага меҳнат жамоалари, жамоат ташкилотларининг вакиллари, зиёлилар, Тошкент ва Фарғона водийси вилоятларидан келган меҳмонлар тўпланишди. Сўзга чиққанлар орасида Чўлпоннинг синглиси Фоиқа Сулаймонова ҳам бор эди. У акаси тўғрисидаги хотираларини ўртоқлашди.

Чўлпон кунлари Андижон вилояти санъаткорлари ҳамда ҳаваскор артистларнинг концерти билан ниҳоясига етди.

К. НИЗОМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

•

ФАЙЛАСУФЛАР КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Тошкентда «Совет жамиятини қайта қуриш ва янгилаш шароитида СССР халқлари миллий маданиятларини ривожлантиришнинг ўзига хос хусусиятлари» мавзусида Бутуниттифоқ илмий-назарий конференцияси бўлиб ўтди. Унда 200 дан зиёд олим — СССР Фанлар академияси фалсафа илмгоҳининг, Москва давлат дорилфунунининг, иттифоқдош республикалар илмий марказларининг вакиллари иштирок этдилар.

Ялпи ва секциялар мажлисларида СССРда миллатлар ва элатларнинг она тилларини, миллатлараро муносабатларни, янгича сиёсий тафаккур ва маданий меросга муносабатни ривожлантириш муаммолари муҳокама қилинди. Миллатлараро муносабатларни яхшилаш омили сифатида жамиятни инсонпарварлаштириш масалалари ҳам кўриб чиқилди.

Конференция доирасида миллий маданиятларни ривожлантириш муаммоларига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди.

•

БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

Яқинда Тошкентда Қизил Байроқ орденли Туркистон Ҳарбий округи билан Туркистон Ҳарбий округи ишчи ва хизматчилари касаба уюшмаси ҳудудий комитети ўртасида 1991-1992 йилларга мўлжалланган битим имзоланди. Ушбу битим «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва улар фаолиятига кафолатлар тўғрисида»ги СССР Қонунига, СССР Мудофаа вазирининг буйруғига ҳамда қуруқликдаги қўшинлар бош қўмондонининг буйруғига биноан тузилди.

Ушбу муҳим ҳужжатни тузишдан мақсад — қўшинларнинг юксак жанговар тайёргарлигини таъминлаш, округ ишчи ва хизматчиларининг иқтисодий, меҳнат ва ижтимоий кафолатларини таъминлашдир. Бунга ишлаб чиқариш ва меҳнат муносабатларини тартибга келтириш, меҳнатни ташкил этиш, унга ҳақ тўлаш ва уни муҳофаза қилиш, иш вақти ва дам олиш вақтини, тиббий ва меҳнат хизмати кўрсатишни йўлга қўйиш, ишлаш, яшаш, дам олиш, уй-жой шароитини яхшилаш масалаларини ва бошқа ижтимоий муаммоларни ҳал этиш билан эришилади.

(ЎзТАГ).

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ ВА ЙЎЛ ҚУРИЛИШИ ОЛИЙ БИЛИМГОҲИ
1991-1992 ўқув йилига

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Олий билимгоҳда талабаларни ўқитиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Олий билимгоҳда кундузги, кечки ва сиртқи бўлимлар бўйича мутахассислар тайёрланади.

Олий билимгоҳ куллиётларида қуйидаги ихтисосликлар бўйича мутахассислар тайёрланади.

Автомобиль транспорт куллиёти:
автомбиллар ва автомобиль хўжалиги (инженер-механик ва инженер-педагог мутахассислиги бўйича); ички ёниш двигателларини ишлатиш.

Автомобиль транспортини ишлатиш ва иқтисод куллиёти:
Йўл ҳаракатини ташкил қилиш; транспортда юк ва пассажирларни ташишни ташкил қилиш ва уни бошқариш, транспорт иқтисоди ва уни бошқариш; бухгалтерия ҳисоби, назорат, хўжалик юритишни таҳлил қилиш.

Йўл қурилиши ва уни механизациялаш куллиёти:
автомобиль йўллари ва аэродромларни қуриш; кўприклар ва транспорт тоннеллари; кўтаргич-транспорт, йўл қурилиш машиналари ва жиҳозлари; йўл қурилиши иқтисоди ва уни бошқариш.

Кечки автомобиль транспорти куллиёти қуйидаги ихтисосликлар бўйича ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда мутахассислар тайёрлайди: автомобиль ва автомобиль хўжалиги; транспортда юк ва пассажирлар ташишни ташкил этиш ва уни бошқариш; транспорт иқтисоди ва уни бошқариш.

Кечки йўл қурилиши куллиёти қуйидаги ихтисосликлар бўйича ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда мутахассислар тайёрлайди: автомобиль йўллари ва аэродромларни қуриш; кўприклар ва транспорт тоннеллари; кўтаргич транспорт, йўл қурилиш машиналари ва жиҳозлари.

Сиртқи куллиёт қуйидаги ихтисосликлар бўйича ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда мутахассислар тайёрлайди; автомобиллар ва автомобиль хўжалиги транспортда юк ва пассажирлар ташишни ташкил этиш ва уни бошқариш: транспорт иқтисоди ва уни бошқариш; автомобиль йўллари ва аэродромларни қуриш; кўприклар ва транспорт тоннеллари; кўтаргич-транспорт, йўл қурилиш машиналари ва жиҳозлари, бухгалтерия ҳисоби, назорат ва хўжалик юритишни таҳлил қилиш.

Ўқиш муддати: кундузги бўлимда 4 йилу 10 ой, кечки ва сиртқи бўлимларда 5 йилу 10 ой.

Танланган ихтисослари бўйича ўрта махсус маълумоти бўлган ва шу ихтисослик бўйича ишлаётган муддати 1 йилдан кам бўлмаган, корхонада мақсадли ўқиш харажатларини бир қисмини (3000 сўм миқдорида) тўлаш ҳақида шартномаси бор кишилар тегишли ихтисослик бўйича суҳбат натижасига асосан қабул қилинадилар.

Суҳбатлар 17-18 июлда ўтказилади.

ҲУЖЖАТЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ ТАРТИБИ

Олий билимгоҳга кирувчилар қабул қилиш ҳақидаги аризани ректор номига белгиланган нусхада ёзадилар (нусха берилади).

Аризага қуйидагилар илова қилинади: ўрта маълумот ҳақидаги ҳужжат (асл нусха); 086/У намуна бўйича тиббиёт маълумоти; меҳнат дафтарчасидан ёки колхоз аъзоси дафтарчасидан маъмурият тасдиқлаган кўчирма; 3х4 сантиметр катталикдаги 6 та фотосурат.

Ўқишга кирувчилар ҳужжатларни топширишда қабул комиссиясига паспорт ва ҳарбий билетни шахсан кўрсатадилар.

Кечки ва сиртқи бўлимга кирувчилар қўшимча иш жойидан маълумотнома топширадилар.

Кечки бўлимга ҳужжатлар Тошкент шаҳрида ва Тошкент вилоятининг шаҳар яқинида жойлашган районларида яшовчилардан ҳамда танланган ихтисослик бўйича ишловчилардан қабул қилинади.

Олий билимгоҳга кирувчилардан ҳужжатлар қуйидаги муддатларда қабул қилинади:
а) кундузги бўлимга 25 июндан 15 июлгача;
б) кечки бўлимга 20 июндан 20 июлгача
в) сиртқи бўлимга 10 июндан 20 июлгача;

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ:

Кирувчилар ҳамма ихтисосликлар бўйича («Бухгалтерлик ҳисоби, назорат ва хўжалик юритишни таҳлил қилиш» мутахассислигидан ташқари) **қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар:**

— математика (ёзма); физика (ёзма); она тили ва адабиётдан (иншо).

Она тили ва адабиётдан ёзма ишлар «қониқарли» ва «қониқарсиз» тарзда баҳоланади.

Кириш имтиҳонлари кундузги бўлимда 16 июлдан 31 июлгача, кечки ва сиртқи бўлимларда 21 июлдан 5 августгача битта даврада ўтказилади.

Қабул қилиш 1991 йил учун Ўзбекистон ССР Олий ўқув юртларига қабул қилиш қоидаларига асосан ўтказилади.

Олий билимгоҳ манзили: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Пролетар кўчаси, 20-уй, Қабул комиссияси.

ХАЛҚ РИЗҚИГА ХИЁНАТ ҚИЛАЁТГАНЛАР

•

ОМБОР НЕГА ЁПИБ ҚЎЙИЛДИ?

Жарқўрғон ноҳияси ички ишлар бўлими ходимлари янгича нархлар жорий қилинган куннинг эртасига «Партия XXII съезди» жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи фуқаро Абдуқодир Оқназаровнинг уйини тинтув қилишга мажбур бўлдилар.

Бу саъйи ҳаракат бежиз эмасди. Жарқўрғондаги ноҳиялараро улгуржи савдо базасининг пойабзал ва тайёр кийимлар омборхоналаридаги ўғирликда Оқназаровнинг қўли ҳам йўқ эмас, деган тахмин бор эди.

Тахмин тўғри бўлиб чиқди. 25 ёшга кирган Абдуқодир эртанги кун «ғами» билан ҳар бири 220 сўм 20 тийинлик (эски нарх билан) 15 та янги костюм-шимни тахлаб қўйгани, бу тахламни ўзи ишлаб турган ўша базадан ўмаргани маълум бўлиб қолди.

Оқназаровнинг ҳамтовоғи Равшан Отаёров ҳам ёлғиз бошига 11 жуфт оёқ кийими ва 50 жуфт пайпоқ олиб кетган.

Ўғирланган моллар омборга қайтарилди. Лекин савдо омборининг 5 кунга ёпиб қўйилгани ҳаммага малол келди.

Ҳ. ТУЛАГАНОВ,
Жарқўрғон райони прокурори.

Жиззах вилоят Арнасой район уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши кўп йиллардан бери фахрийлар ўртасида самарали фаолият кўрсатиб келмоқда.

Бу хайрли ишларда айниқса унинг раиси Холбой ака Мирзаевнинг хизматлари катта бўлаётир. Яқинда нуроний отахонлар ташаббуси билан район марказида уруш ва меҳнат фахрийлари боғи ташкил этилди.

Районда бирон-бир иш, воқеа ёки маҳалладаги тўй-маърака уларнинг маслаҳатисиз ўтмайди. Қариси бор уйнинг париси бор, дейишгани шундан бўлса керак.

Суратда: уруш ва меҳнат фахрийлари Ҳамид ота Сулаймонов, Ўроқбой ота Бобоевлар раис Х. Мирзаев билан дилдан суҳбатлашишмоқда.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

МАСАЛЛАР

БОЛАРИЛАР

Ғувиллаб қолишди айни қиш чоғи,
Шўрлик боларилар очқаб қурсоғи.
Нолишлари бўлди ёргудек фалак,
Бўкиргани каби кўк узра варрак.
Озиқ тугаганин билгач Хўжайин,
Эснади оғзини очиб гўрдайин.
Сўнг чиқиб уйидан маст айиқ тимсол,
Берди пиқобчада андаккина бол.
Боларилар бундан бўлишиб шодон,
Чўккан кўнгилларин тутдилар осмон.
Аммо сеппинди бир улкани шу дам:
«Эҳ, паст кетмасангиз, дўстлар, мунчаям!
Ахир, бу — биз йиққан маҳсулдан зарра,
Терганимиз кезибон ўрмону дала.
Тўқсон тўққизини ўзи еб паққос,
Атиги бир қисмин берапти, холос.
Нечун хурсандчилик изҳор этамиз,
Ахир, не кечадир бунда эртамиз!
Ёғоч бўшини қурт гажир, демишлар,
Хўжаларга ҳар кун нажир, демишлар.
Воҳ-воҳ, ғуруримиз бўлганми-я шол,
Қуллик таркини ҳеч қилмаймиз хаёл!»

ДАВЛАТМАНД ВА ҚАШШОҚ

Давлатманд хешига юзланди Қашшоқ:
— Сенинг хуррамлигинг сабаби надир!
— Бир қара, кўрдингми, кафтларим қадоқ!
Ғафлатда эмасман сенингдек асир.

Ямин ҚУРБОН.

СПОРТ

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

● БИРИНЧИ ЛИГА. Ўринбосар жамоалари ўртасида ўтказилган навбатдаги учрашувлар тўпларга бой бўлди. Пешқадам «Тилигул» футболчилари мавқеларини янада мустаҳкамлашди. Улар Ставрополь динамочиларини қабул қилиб (2:1), жами 16 очко тўплашди. Иккинчи ўринда бораётган «Текстильшик» жамоаси сафарда «Ротор» меҳмони бўлиб (4:0), имкониятни бой берди. Бу билан роторчилар 15 та очко билан бир поғона юқорига кўтарилишди. Наманганнинг «Навбаҳор» жамоасининг ҳам омади юришмади. Футболчиларимиз «Зенит» майдонида (1:3) ютқазиб қўйишди. Ҳозир «Текстильщик», «Буковина», Ростсельмаш», «Навбаҳор» жамоаларида 13 тадан очко тўпланган. Фарғоналик футболчилар эса мухлисларни қувонтиришди. Улар сафарда «Пардаугава» билан ўйинда 2:1 ҳисобида ғалаба қозониб, очколарини 11 тага етказишди.

Ўзбекистон Республика Маънавий маданият тарғибот маркази жамоаси Андижон вилояти бўлимининг ходими

Патидин
ҚОСИМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент Давлат аграр дорилфунуни ректорати, партия ва маҳаллий уюшма ташкилотлари умумий деҳқончилик кафедрасининг қишлоқ хўжалик фанлари доктори, доцент А. Жўрақуловга онаси

Саломат
ШОКИРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Адлия вазирлиги ва Олий Суди Сирдарё вилоят судининг аъзоси С. Худойназаровга турмуш ўртоғи

Инобат
ХУДОЙНАЗАРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Давлат ўрмон қўмитаси раҳбарияти, партия ва касаба уюшмаси ташкилотлари Жиззах вилояти Фориш ўрмон хўжалиги директори

Мираҳмад
АБДУЛҚОСИМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат дорилфунуни тайёрлов бўлими жамоаси партия ва касаба союз уюшмаси, гуманитар фанлар кафедраси мудири, филология фанлари номзоди, доцент У. Долимовга отаси

Субутой
ДОЛИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги вазирлиги ҳайъати ва жамоаси Андижон вилояти сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бош муҳандиси

Одил Юнусович
ЮНУСОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент Давлат техника дорилфунуни жамоаси ишлаб чиқаришни автоматлаштириш куллиёти декани, профессор С. С. Қосимовга отаси

Собирҳожи
ҚОСИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзбошагротаъминоттузатиш» жамоаси, фирқа ва касаба уюшмаси ташкилотлари бошқарма бошлиғи ўринбосари С. Ю. Жўраевга отаси

Юнус
ЖУРАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Н. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 31-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-41-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-98-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 5381.

№ 101. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонасида. 700000 Тошкент ГСП. Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилди. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12